

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

DANES:

RUBRIKA »POGOVORI 60«

Leopold Krese: EKONOMSKE OSNOVE KOMUN

Franco Mrevlje: ZAKLJUCNI RACUNI

Dušan Bole: IDEOLOŠKA VZGOJA

Vinko Trinkaus: RAZVEDRILO IN ZABAVA

Dušan Benko: NEPREMAGANA PRETEKLOST

Sobota, 20. februarja 1960
Štev. 7, leto XVIII.

Naša skupna prizadevanja

V tem mesecu bodo zaključene občinske konference Socialistične zveze. To so predvsem delovne konference, na katerih presojujejo organizacije dosedanje delo in izkušnje in na podlagi tega si določajo delovne programe za naslednje obdobje. Obsežna družbena problematika, ki so jo obravnavali na že opravljenih konferencah, kaže na široko politično torišče Socialistične zveze, na katerem urejajo z enakim prizadevanjem tako gospodarske kot ostale družbene probleme občin, krajev ali pa samih delovnih ljudi.

V okviru tega sestavka je kajpak nemogoče obravnavati vse družbene probleme in politično urejevanje le-teh, kar predstavlja celoten političen program Socialistične zveze. Zato naj le omenimo poglobljene naloge Socialistične zveze, ki so v bistvu tudi naloge sindikalnih organizacij, četudi le-te delujejo v določenih pogojih proizvodnje, oziroma v ustanovah.

Na vseh občinskih konferencah je bila v ospredju razprava o nadaljnjem razvoju komunalnega sistema in, kakšne so naloge Socialistične zveze in ostalih političnih ter družbenih organizacij. Pri tem so bile najbolj poudarjene potrebe po še skladnejšem razvoju vseh gospodarskih pod-

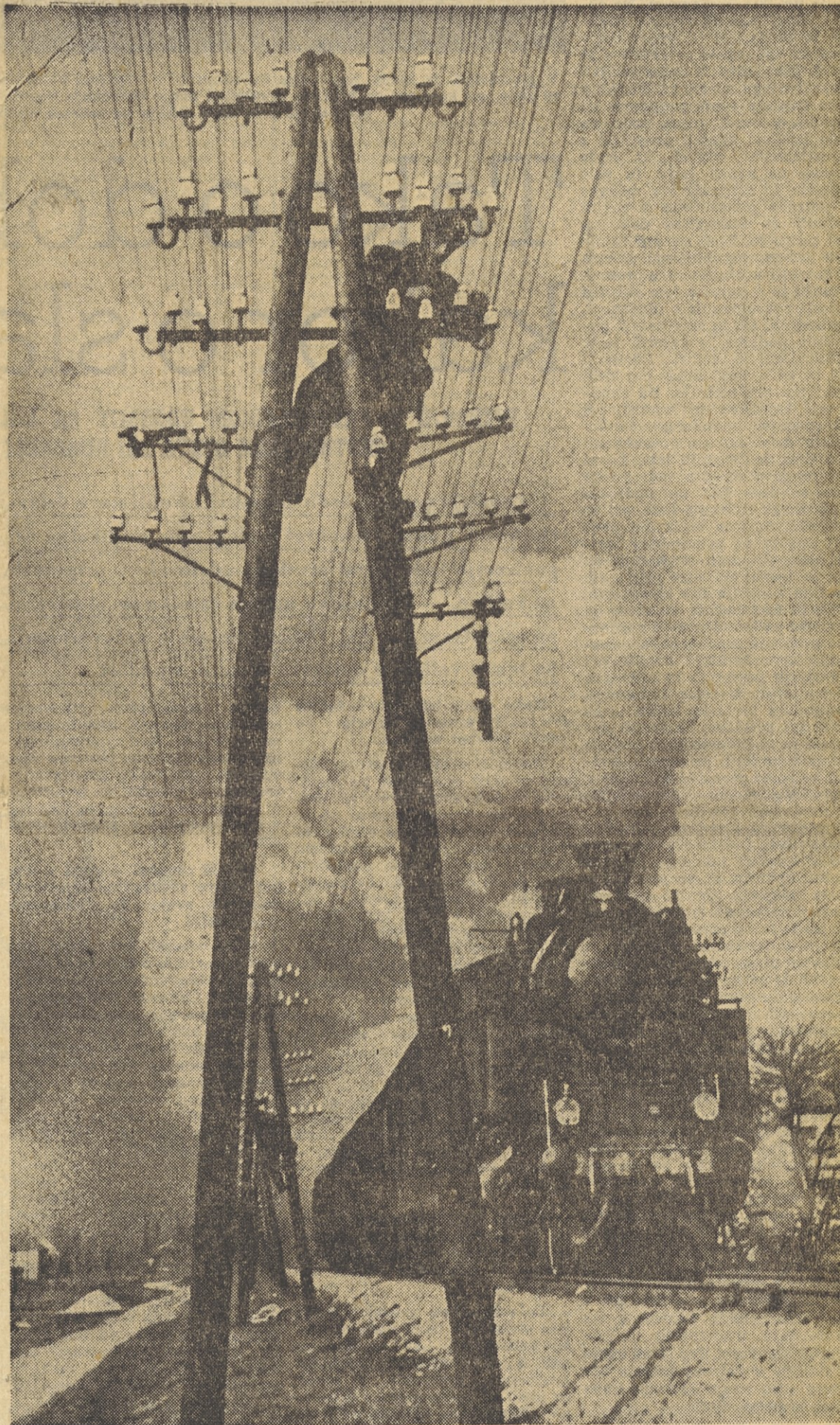
ročij na območju komune ter hkrati s tem razvijanje nove in kvalitetnejše službe družbenega standarda. Te naloge so marsikje že v preteklem obdobju uresničevali, pri čemer je Socialistična zveza s svojim splošnim političnim usmerjevanjem uspešno pritegnila k temu tudi ostale družbene in politične organizacije.

Letos, ko bo V. kongres Socialistične zveze Jugoslavije, se lotevajo organizacije Socialistične zveze svojih nalog še z večjo prizadevanostjo. Te organizacije se bodo zlasti zavemale za nadaljnji razvoj proizvodnih sil, predvsem za uvajanje sodobnejših proizvodnih postopkov, za boljšo organizacijo dela, za nadaljnjo izpopolnjevanje sistema nagrajeva-

nja po učinku, za boljšo politiko zaposlovanja in podobno. Nedvomno bodo enako zahtevne tudi naloge v zvezi s konkretnimi družbenimi potrebami vsakega kraja ali občine, zlasti še tedaj, ko gre za boljše življenjske pogoje ljudi, kot na primer: ureditev preskrbe, razširjenje omrežja sodobnih družinskih ustanov, ustanavljanje številnih komunalnih servisov za potrebe družin in podobno. Marsikje bodo morale organizacije Socialistične zveze presojevati in sklepati glede konkretnih specifičnih problemov, na primer, kako in kje zaposliti žensko delovno silo, združevanje sredstev na območju komune za ureditev določenih občin družbenih zahtev, strokovno izobraževanje itd.

Organizacije Socialistične zveze pa bodo razen o tem razpravljale in sklepale o problemih, ki so važni tudi za sindikalne organizacije. Med te nedvomno sodi dejavnost občinskih zborov proizvajalcev, urejanje obratov družbene prehrane, povečanje storilnosti dela, čimboljše gospodarjenje s sredstvi, s katerimi razpolagajo gospodarske organizacije, utrjevanje demokratičnih načel v upravljanju in podobno. Vrh tega bo potrebno vsklajeno prizadevanje organizacij Socialistične zveze in sindikalnih organizacij na področju dejavnosti zdravstvenih in prosvetnih ustanov, socialnega in zdravstvenega zavarovanja prebivalstva, uveljavljanja šolske reforme in tudi pri telesnovzgojnem delu.

In na koncu še to! Letos bo razen V. kongresa Socialistične zveze Jugoslavije tudi desetletnica delavskega samoupravljanja v Jugoslaviji. O tem so na občinskih konferencah Socialistične zveze precej govorili, zlasti še, kar zadeva nadaljnji razvoj delavskega samoupravljanja. V razpravah so udeleženci konferenc v zvezi s tem posebej poudarjali pomen letošnjih volitev novih delavskih svetov, ki jih bodo volili delovni kolektivi od marca do maja. Zatorej je v programu organizacij Socialistične zveze zajeta tudi vsa dejavnost sindikalnih organizacij, kar terjajo od slednjih neposredno sodelovanje z njimi.

TRI CESTE...

(Foto: M. Sparovec)

V OKVIRU

Da, dogajajo se vse mogoče stvari.

V domačo podjetje je prišel nov direktor. Nekateri pa z njim niso bili zadovoljni in kolektiv se je razdelil v dva tabora — večji za in manjši proti. Stvar ne bi bila dovolj razumljiva, če ne povemo, da je novi direktor grajal dotedanje poslovanje. Upravičeno. Pa se je še spomnil član kolektiva in začel direktorju tipati obisti. Pisal je v podjetje, kjer je služboval direktor pred tem, češ ta in ta je bil pri vas v službi, slišali smo, da je pri delu storil nekaj, kar

tike pa ga na to še opozoril ni nihče.

Kam bi pravzaprav prišli, če bi dovoljevali tako obračunavanje s kritiki slabosti v posameznih podjetjih. Sprašujemo se, kako sploh pridejo posamezniki na idejo, da je treba ljudem, ki kritizirajo, povrtati v preteklost, celo za rod nazaj in ugotoviti, če so »čisti«. In kot kaže, vsi taki iskalci grehov največkrat uspejo. Kako končno vendar ne bi, saj smo vsi ljudje, vsi delamo in zato tudi nismo brez napak. Vsakomur smo sposobni prilepiti etiketo, če ne

„Čista“ preteklost

je močno narobe. Sporočite... itd., zato pač, da bi mu dokazali vse pretekle grehe in zato, da bi se ga na kak način seveda otresli.

Tega so se spomnili posamezniki po njegovi kritiki.

Ali pa v kranjski tekstilni tovarni.

Nič hudega slutec je kritiziral napake vodstva. Upravičeno. Potem so se ga hoteli iznebiti. Ukinili so celo njegovo delovno mesto. Toda, ker vse to ni pomagalo, so »odkrili«, da z njegovim očetom politično ni nekaj v redu. Z bratom tudi ne (pri tem so pretiravali). Odkrivali so velike grehe obtoženca, pravzaprav njegovega sorodstva, prav tako zato, da bi se ga otresli.

Tudi tokrat se je stvar za-pleta po javni in upravičeni kritiki.

In kar je najhujše, takih primerov je precej. Preveč, da bi lahko stopili mimo njih, češ bo že boljše. Slišal sem, toda žal, tokrat nisem bil toliko pozoren, da bi si zapomnil vsaj kraj, da so nekje takemu kritiku naprtli popivanje in zato zahtevali odstranitev iz kolektiva. Možak se ga je nekajkrat (in seveda davno pred kritiko) pošteno natreskal. Kar je res, je res. Do kri-

hujše, pa tisto: »Pijanček in nesolidnež«.

Ker se tako vrtanje po preteklosti začne šele vselej potem, ko si je kdorkoli drznil kritizirati, je namen očiten. In zato mora biti tudi naš odpor proti takim pojavom odločen. Ne bi govorili o pravnih normah in pravicah državljanov. Dovolj bo, če spomnimo, da nihče nima pravice očitati državljanom napake, če je bil zaradi nje že kaznovan. Kako potemtako se spomnijo nekateri očitati stvari, za katere prizadeži »kritik« sploh ni bil odgovoren.

Važnejše kot to se nam zdi, da je treba (če je že treba), pogledati v človekovo preteklost, preden ga sprejmemo v službo. So delovna mesta, kjer želimo in moramo imeti zaposlene ljudi z zrelo presojo, ljudi, ki se v preteklosti niso umazali s pomevami družbene lastnine itd. Jasno. Toda prav tako nam morajo biti jasni, da je povsem nemogoče, da bi se med nami vgnezdil sistem, ki bi z bruskanjem po preteklosti skušal onemogočiti prav tiste, ki so upravičeno kritizirali napake posameznikov ali pa poslovanje v podjetju.

Mitja Svob

RUDI VOGRIČ

KAJ OVIRA HITREJŠO OBNOVO IN MODERNIZACIJO INDUSTRIJE?

Polževa pot načrtov

Trditev, da je oprema večine naših industrijskih podjetij zastarela, ni nova. Prav zato si gospodarske organizacije prizadevajo obnoviti stroje in naprave. Prav tako pa ni nova tudi ugotovitev, da obnova industrije in modernizacija ne potekata vselej zadovoljivo. Gospodarske organizacije ne potrošijo v določenem roku odobrena investicijska sredstva in ne začno pravočasno z redno proizvodnjo v povečanem obsegu. Tako nastaja gospodarska škoda. Gospodarstvo se ne razvija v predvidenem obsegu, investicijska sredstva, ki so nekomu namenjena, pa jih ne izkoristi pravočasno, so za drugega, ki so mu mogoče bolj potrebna, nedosegljiva, so za gospodarstvo kot celoto »zamrznjena«.

Razne subjektivne pomanjkljivosti zmanjšujejo možnosti za hitrejšo obnovo zastaralih obratov, za razširitev in modernizacijo industrije. Gre za zamude pri

projektiranju, za premajhno pripravljenost izvajalcev del, za nezadostno organiziranost gradbene operative, za zamude pri dobavah opreme itd. Vse to vpliva, da je

rok graditve zelo dolg, da so gradnje drage, kar pozneje obremenjuje proizvodnjo z visokimi stroški. Toda ostanimo le pri enem izmed naštetih vzrokov za zamude, to je pri projektiranju.

Res, treba je upoštevati tudi težave projektantskih organizacij. Nimajo dovolj kadrov, to je statikov, risarjev in drugih, manjka jim prostorov. Revizije projektov pa tudi hudo zavirajo projektantsko dejavnost. Letos, ko so se projektanti pomenkovali o svojih težavah, so dejali, da niso redki primeri, ko je bilo treba revizijskim komisijam predložiti tudi po sedem kopij za projekte stanovanjskih zgradb, čeprav grade 20 ali 30 in več enakih poslopij. Takšne zahteve nedvomno še bolj otežkočajo delo projektantskih organizacij. Njihova dejavnost bi bila lahko uspešnejša s speciali-

zacija, to je z ustanavljanjem specializiranih projektantskih podjetij, ki bi zbirala okrog sebe strokovnjake le za določena dela in le-ta tudi hitreje opravila. Če pa eno podjetje projektira hkrati najrazličnejše stvari in ima za to recimo le enega strokovnjaka, in ta odide drugam, potem potegne, da tako rečemo, najslabši konec investitor. Dolgo časa se je zanašal na projektanta in nazadnje je skoraj prisiljen naročiti svoja dela drugje — če ga bo seveda premogovnik poslal projektantu in njegovemu delavskemu svetu protestno pismo.

V takšnem položaju se je na primer znašel rudnik rjavega premoga Kočevje. Zato, ker projektant odlašal z naročenim delom, podaljšuje roke, je delavski svet premogovnika poslal projektantu in njegovemu delavskemu svetu protestno pismo. (Nadaljevanje na 4. strani)

7 dni
v sindikatih

II. plenum RS ZSS je dal pobudo za začetek nove, široke akcije sindikatov na doslej bolj ali manj zanemarjenem področju, to je na področju strokovnega izobraževanja. Pretekli teden skoraj da ni bilo seje, na kateri ne bi vsaj eno točko dnevnega reda, če ne že vso sejo, posvetili temu vprašanju. Povsem realna je ugotovitev, da v kolektivnih čutilo potrebo in v mnogih podjetjih so tudi pogoji za ustanavljanje izobraževalnih središč. O tem vprašanju so razpravljali na seji komisije za strokovno izobraževanje pri RO kovinarjev. Do junija letos bodo ob pomoči komisije in pristojnih činiteljev ustanovljeni izobraževalni centri v 34 večjih gospodarskih organizacijah v okviru tega sindikata. Podjetja bodo izdelala svoje programe po potrebi delovnih mest, nato pa bodo izdelani skupni programi z industrijskimi šolami, ki bodo osnova, na kateri bodo te šole vzgajale in izobraževale delavce za potrebe proizvodnje. 9 večjih podjetij že intenzivno dela na tem področju. Tudi na seji tajništva istega republiškega odbora so govorili o strokovnem izobraževanju in v zvezi s tem sklenili sklicati posvetovanje z direktorji, predsedniki DS in sindikalnih podružnic podjetij, v katerih bodo ustanovljeni ti centri. Pomenili naj bi se o tem, kako naj delo praktično organizirajo. Na skupni seji tajništva in komisij pri RO rudarjev, metalurgov in kemičnih delavcev so obravnavali plan dela za letošnje leto. Leto vsebuje med drugim tudi intenzivnejše delo RO na področju strokovnega izobraževanja, saj so ugotovili, da ima velik del podjetij pogoje za ustanovitev lastnih izobraževalnih središč in da jim je treba pri tem pomagati. Posebna komisija RO kmetijskih, živilskih in tobačnih delavcev in Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo proučuje predlog za ustanavljanje izobraževalnih središč pri kmetijskih posestvih in zadrugah ter podjetjih živilske industrije. Menijo, da bi le-to lahko ustanovili pri približno 20 večjih posestvih in 15 industrijskih podjetjih, medtem ko bi se manjša podjetja oziroma posestva vključila v izobraževalne centre pri najbližjih močnejših kolektivih. Na seji RO grafičarjev so razpravljali o ustanovitvi izobraževalnih centrov v 4 večjih podjetjih papirne stroke, katerim bi se priključila ostala podjetja. Centre sicer že imajo v nekaterih podjetjih, vendar jih je treba preurediti, ker ne ustrezajo današnjim načelom in zahtevam proizvodnje. Na področju OSS Maribor si gospodarske organizacije prav tako prizadevajo osnovati izobraževalne centre. V nekaterih podjetjih so le-ti že osnovani, toda opaziti je, da ni povsod jasna razlika med funkcijo in vsebino dela delavskih univerz in izobraževalnih centrov v podjetjih. Tudi pri OSS Gorica razpravljajo o ustanavljanju teh centrov; prav tako pri OSS Murska Sobota, kjer so na sestanku s predstavnikmi gradbene stroke sklenili ustanoviti izobraževalna centra pri dveh podjetjih, kjer bodo tudi združevali sredstva skladov za kadre ostalih podjetij te stroke. OSS Celje je priredil razpravo s predstavnikmi Trgovinske in gostinske zbornice ter s člani strokovnega odbora o izobraževanju trgovinskih in gostinskih delavcev. Ker se za enotna stališča o sistemu šolanja teh kadrov niso mogli zediniti, bodo o tem še razpravljali.

Na razširjeni seji predsedstva RO kovinarjev, na kateri so bili navzoči predstavniki vseh elektrogospodarskih podjetij, so razpravljali o perečih vprašanjih v tej gospodarski panogi, in sicer: o vlogi organov delavskega upravljanja, o močnejšem vplivu na družbeno ekonomsko dogajanje v tej panogi s strani proizvajalcev in o centralističnih težnjah, ki obstojijo v tej panogi. Komisija, ki je bila imenovana na seji, bo ob sodelovanju še z nekaterimi organi izdelala dokončna stališča na osnovi zbranega gradiva in razprave na seji.

V ponedeljek je imela sindikalna organizacija v obrtnem podjetju »Oplesk« svoj redni letni občni zbor, na katerem so kritično pregledali svoje dosedanje uspehe in neuspehe. Na sliki: delavci pred svojo delavnico čakajo na začetek običnega zbora.

Tako o dobrem kakor o slabem

INTERVJU S PREDSEDNIKOM KOMISIJE ZA DELAVSKO UPRAVLJANJE CENTRALNEGA SVETA ZSJ DUŠANOM SEKIČEM

Letošnjo pomlad bodo kolektivi izvolili nove delavske svete. Kakor vsakokrat doslej, bodo sindikalne organizacije tudi tokrat živahno sodelovale v pripravah na volitve. — Uredništvo našega časnika se je obrnilo na sekretarja CS ZSJ Dušana Sekiča z več vprašanji na temo: volitve v delavske svete in sindikat.

Kako ocenjujete delo sedanjih delavskih svetov, katerim bo kmalu potekel mandat?

Nobenih delavskih svetov doslej ni moč primerjati po rezultatih z delavskimi sveti, izvoljenimi pred dvema letoma. Zadoštuje, če opozorimo na visoko raven proizvodnje, ki jo je v tem obdobju doseglo naše gospodarstvo in na dejstvo, da bo petletni plan izpolnjen v bistvu v štirih letih. Treba je tudi poudariti pomembne uspehe na področju delovnih odnosov, higiensko-tehnične zaščite pri delu in še posebej pri zboljanju življenjskega standarda.

V tem obdobju so naši delovni kolektivi začeli uvajati spodbudnejše oblike nagrajevanja. Pri organizacijski ureditvi je bil storjen korak naprej. Vse to je bilo večeidel doseženo z zavestnim in pogljobljenim delom organov upravljanja, ki so v zadnjih dveh letih bolj kot kdaj koli poprej — izpričali visoko stopnjo zrelosti v upravljanju.

Očitno sta šla gospodarski pollet in razvoj delavskega upravljanja z roko v roki. Katere okoliščine so omogočile takšen napredek?

Delavski sveti so sodelovali v tem obdobju v okviru znatno širših pristojnosti. Lani so razpolagali s 46,5 odstotka skupnega družbenega proizvoda. V rokah so imeli ne samo celotno družbeno proizvodnjo, marveč so tudi bolj kakor poprej odločali o razdelitvi, izkoriščanju in uporabi sredstev. Prav tako so odločali o vprašanjih, izvirajočih iz delovnih odnosov v kolektivih. S povečanjem pravic in sredstev v rokah delavskih svetov se je povečala tudi njihova družbena odgovornost.

Sedanji delavski sveti so delovali v razmerah že razvitega komunalnega sistema in družbenega upravljanja v celoti. Na razpolago so imeli bogate izkušnje dosedanjih delavskih svetov, katerih desetletnico obstoja proslavljamo letos. Delavski sveti so si iz leta v leto pridobivali nove iz-

kušnje in upravljanju, pri čemer so se učili tako na uspehih kakor na napakah. Med predvillnimi pripravami je treba posvetiti vsestransko pozornost proučevanju izkušenj, a posebej še proučevanju uspehov in pomanjkljivosti v delu podjetij v zadnjih dveh letih.

Kaj bi označili v zvezi s tem kot težišče predvillne dejavnosti delavskih svetov in sindikalnih organizacij?

Vsak delavski svet mora pripraviti poročilo o delu in ga predložiti v obravnavanje delovnemu kolektivu. Centralni svet ZSJ je sestavil priporočilo glede teh poročil, ki je bilo objavljeno v drugi številki rubrike DE »Pogovori 60«. Poročila morajo biti izčrpna in morajo osvetliti uspehe in pomanjkljivosti organov upravljanja. Sestavljena morajo biti tako, da bodo dostopna vsakomur, da jih bo lahko razumel vsak član kolektiva. To morajo biti v resnici poročila delavskih svetov, ne pa poročila te ali one strokovne službe ali posameznika v podjetju. Zato bi bilo dobro, da bi se čimveč članov delavskega sveta — mimo ustreznih nameščencev — angažiralo pri sestavi poročila. Ko bodo očrtali objektivno oceno stanja in dela v podjetju, morajo poročila vsebovati tudi uspehe. Vsebovati pa morajo tudi analizo napak pri delu, zakaj ni razlogov, da bi napake zamolčali.

Varovati se je treba poskusov, da bi pomanjkljivosti opravičevali z objektivnimi težavami, ki nedvomno so. Ne smemo pozabiti, da subjektivne sile in njihova zavestna dejavnost v podjetju spreminjajo objektivne pogoje. Spričo tega se morajo sindikalne podružnice zavzeti za to, da bo pri sestavljanju in obravnavanju poročila v resnici vsestransko ocenjeno delo podjetja in organov upravljanja, kakor tudi notranji odnosi v kolektivu. Se posebej je važno, da sindikalna organizacija sproži debato o poročilu, tako da bo slišati besedo slehernega člana kolektiva. Razpravo je treba razviti v vseh oddelkih, vseh obratih in ekonomskih enotah, ker kolektivi v celoti niso zmeraj seznanjeni s pravim stanjem v podjetju. Tako na primer pri pripravah na uvedbo spodbudnejših oblik nagrajevanja delavci in nameščenci včasih ne vedo dovolj, kaj bodo s tem dobili. To se dogaja tudi pri pripravah na investicijska dela in pomembne rekonstrukcije, ko pogosto del kolektiva o tem veliko ne ve, pa je presečen pričr obveznosti, ki iz tega izvirajo.

Kako pa je kaj s časom?

Poročila delavskih svetov je treba takoj začeti pripravljati. Če

se bodo priprave pravočasno začele, je možno delo opraviti v določenem roku.

Poročila o delu morajo pripraviti obratni delavski sveti in jih predložiti v obravnavanje svojemu volilnemu telesu. Važno je, da damo vsa poročila pravočasno kolektivom v obravnavanje in razpravo, ki lahko traja deset do petnajst dni in ki jo je treba izvesti pred kandidiranjem in volitvami.

Sindikalne organizacije morajo skrbeti predvsem za politično pripravo volitev in — kar je zelo pomembno — razgibati delovne kolektive, da bodo prek razprave o dosedanjem delu podjetja in organov upravljanja, določili smernice za bodoče delo. Takšna politična dejavnost bo hkrati pomenila pripravo na kandidiranje za nove delavske svete, kandidiranje takšnih ljudi, ki bodo sposobni prevzeti nove naloge, ki nas čakajo. Te naloge, kakor vemo, pa ne bodo manjše, ker nas na primer čaka novi petletni plan, novi napor na področju pospeševanja proizvodnje in produktivnosti dela življenjskega standarda, dalje naloge na prosvetnem in kulturnem področju itd.

Pri predlaganju kandidatov se morajo sindikalne organizacije zavzeti za nadaljnje razširjenje kroga upravljalcev, za izvolitve čim večjega števila novih, mlajših in sposobnih delavcev in nameščencev vseh kategorij, žensk in mladine. Skratka, novi delavski sveti morajo še bolj reprezentirati delovne kolektive in biti nosilci najnaprednejših teženj in pojmovanj v vrstah delavskega razreda.

Minulo sredo so imeli v tovarni optičnih in steklopihaških izdelkov TOS občni zbor sindikalne podružnice. Na dnevnem redu so imeli razpravo o tesnejšem sodelovanju z organi delavskega samoupravljanja, o še boljšem gospodarjenju v podjetju, največ pozornosti pa so posvetili higiensko-tehnični zaščiti delavcev, ki delajo na zdravju škodljivih delovnih mestih. Pripravili so tudi seznam takih delavcev, ki jim bodo skušali z različnimi izleti, z boljšo prehrano in drugimi sredstvi izboljšati zdravstvene razmere,

PLENUM ZVEZE INŽENIRJEV IN TEHNIKOV LRS

PRISLUHnite POTREBAM

Tretji plenum Zveze inženirjev in tehnikov Slovenije je poudaril potrebo, da naša tehnična inteligenca razen skrbi za nadaljnje strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje kadrov posveti vso pozornost tudi problemom modernizacije v industriji in gospodarstvu nasploh.

Za delo v minulem in zadnjih letih je namreč značilno, da je Zveza inženirjev in tehnikov prek 14 strokovnih in 12 društev v posameznih krajih usmerjala svoja prizadevanja predvsem v strokovno izobraževanje članstva. Zveza in posamezna društva so ob delu na terenu dosegla pomembne uspehe. Naj omenimo samo ustanovitev Višje tehnične šole v Mariboru, za kar ima največ zaslug tamkajšnje društvo inženirjev in tehnikov. Tudi nekatera druga društva, kakor na primer DIT v Celju, na Jesenicah in v Novi Gorici so se s svojim delom že toliko uveljavila, da jih oblastni in družbeni organi vse bolj upoštevajo in sploh tesno sodelujejo z njimi. Hkrati s tem so na plenumu ugotovili, da nekatera društva inženirjev in tehnikov doslej še niso našla svojega pravega mesta v družbeno politično gospodarskem življenju mest in krajev, kjer delujejo. Da je temu tako, je v nemali meri kriv dosedanji statut, ki je predvideval tovrstna društva le v večjih centrih, medtem ko do neposrednega dogajanja v komunah društveno delo ni seglo. Poslej bodo ustanovljali društva inženirjev in tehnikov v vseh občinah, kjer bo to le mogoče. Osnovna naloga teh društev bi potem bila, da v sodelovanju z organi oblasti in z družbenimi organizacijami s strokovne strani sodelujejo pri reševanju gospodarske in tehnične problematike v komunah. Razen članstva v strokovnih društvih, ki je protovoljno, novi statut obenem predvideva še obvezno članstvo v društvu inženirjev in tehnikov v občini, kar bo sčasoma tudi pripomoglo k večjemu zanimanju tehnične inteligence za splošno dogajanje v komunah.

Med delavci na eni in tehnično inteligenco na drugi strani je še vedno precej nasprotij in določena stopnja nerazumevanja. Gre namreč za dokaj preprosta in enostranska pojmovanja fizičnih delavcev, kadar steče beseda o pomenu in vlogi umskega ustvarjalnega dela. Resnici na ljubo velja poudariti, da smo intelektualno delo pri nas doslej premočno cenili, saj smo dovolj objektivnih vzrokov in subjektivnih meril pogosto zašli v napačne skrajnosti. Res pa je tudi to, da so bili in da so marsikdaj temu še vedno krivi tudi inženirji in tehniki sami. Delavci namreč pogosto čutilo, da se strokovnjaki v podjetjih zapirajo sami vase, da precej zviška govore o ostalih članih kolektiva in da pogosto namenoma »pozabljajo« na delavsko in družbeno upravljanje v podjetju. Ena takšnih napak, ki je na plenumu niso zamolčali, je tudi težnja za ustanavljanjem tovarniških društev inženirjev in

tehnikov. Takšno društvo imajo v Iskri v Kranju in še nekaterih drugih podjetjih. Plenum je odsvetoval nadaljnje ustanavljanje tovarniških društev in priporočil, naj se sedanje članstvo vključi v društva inženirjev in tehnikov v teh krajih. Gotovo je, da je takšna odločitev pravilna. Naposled res ni potrebe, da bi v tovarnah, ki imajo svoja upravna in tehnična vodstva ter družbeno in delavsko upravljanje, obstojala še ozko vase zaprta društva, ki konce konce povzročajo ali oživljajo sektaške odnose znotraj kolektiva, namesto da bi prav nasprotno tudi tehnična inteligenca usmerjala svoja prizadevanja za tesnejše sodelovanje z ostalimi člani kolektiva.

Zdaj, ko naj bi zaživele delo občinskih in drugih lokalnih društev inženirjev in tehnikov, potemtakem lahko pričakujemo, da se bo tehnična inteligenca resneje zavzela za dajanje pobud in za neposredno reševanje raznovrstnih problemov v komunah. Kajti ne glede na vse drugo je tudi za nadaljnji razvoj naše industrije in gospodarstva nasploh neverjetno važno, kako bo tehnična inteligenca posegla v splošno družbeno dogajanje.

Zanimivo pa je, da nekateri gospodarski problemi, kakor na primer modernizacija v industriji, niti naši tehnični inteligenci niso dovolj jasni. Ni slišati samo mišljenj, da je modernizacija mogoča samo v industrijsko bolj razvitih državah, ki imajo vsega na pretek; pri nas pa naj bi še manjkalo prav vsega: od finančnih sredstev, prek surovin in materialov, do kadrov. Toda vedeti moramo, da ni mehanizirana samo tista tovarna, kjer nekaj strokovnjakov pritiska na gumb. Mehanizacijo moramo razumeti kot postopen proces. Ze samo zato bo treba v kaleh overči nazadnjaški subjektivizem nekaterih strokovnjakov, ki se na vse načine upirajo vsaki spremembi. Pravijo na primer celo to, da imajo podjetja dovolj velike notranje rezerve strokovnjakov, da le-ti niso smotno izkoriščeni in da zato novih strokovnjakov sploh ne potrebujemo. Tudi v teh besedah je nekaj resnice, toda to je drugo vprašanje. Gre le zato, da v marsikaterem podjetju želijo ostati pri sedanjem obrtnem ali na pol obrtnem načinu proizvodnje, ki zanj res ne potrebujejo kaj dosti več novih strokovnjakov.

Res pa je, da so hitrejši mehanizaciji v industriji napoti še nekatere objektivne ovire, ki jih samostojno in prizadevanjem ne bo mogoče premostiti, čeprav s tem ni rečeno, da tehnična inteligenca ne bi usmerjala svojih prizadevanj tudi v reševanje teh vprašanj. Sedanji način delitve dohodka podjetij res ne spodbuja dovolj, da bi bolj modernizirali proizvodnjo. S stališča modernizacije industrije pa bi bile spremembe v sistemu delitve dohodka pravzaprav nujne. Ne glede na to pa imajo podjetja že zdaj iz leta v leto več sredstev. Gotovo bo najbolj prav, če gospodarske organizacije ta denar izkoristijo za nakup sodobne opreme in za uvedbo res sodobnih tehnoloških postopkov, ne pa za nakup zastarelih, čeprav »novih« proizvodnih naprav. Tehnična inteligenca v podjetjih lahko s primernimi sredstvi in predlogi, zlasti pa še ob pravi priljubljenosti, precej pripomore, da bodo sredstva res koristno usmerjena in porabljena.

Reklj smo, da je modernizacija postopen proces. Tako lahko tudi drobne racionalizacije in ne samo novatorstva ter iznajdbe bistveno spremenijo in pocienijo proizvodni proces. Zal je naša zakonodaja, ki ureja pravno zaščito in nagrajevanje tehničnih predlogov, izboljšav in iznajdb, zelo zastarela. Tudi zato (čeprav so še drugi vzroki) podjetja odražajo pravzaprav malenkostna sredstva za te namene. Ena izmed nalog tehnične inteligence je torej tudi ta, da svojo dejavnost razširi tudi na to področje in izdelava konkretne predloge, kako bi zares pošteno nagrajevali ustvarjalno sposobnost naših ljudi.

-mG

DELAVSKA ENOTNOST

Ustanovljena 20. novembra 1942

List izdaja Republiški svet Zveze sindikatov Jugoslavije

Glavni in odgovorni urednik

MITJA SVAB

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: DORNIK PETER, MAVER MILAN, VOLJC JANEZ, TEHNIČNI UREDNIK JANEZ SUSTER

List izhaja v uredniški povezavi z »Radom« — Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Kopitarjeva 2, post. pred. 284, telefon uredništva 39-181 do 185, 31-555 in 31-453 — Račun pri Komunalni banki v Ljubljani št. 600-705/1-83 — Posamezna številka stané 20 din — Naročnina je: četrtletna 250, polletna 500 in letna 1000 din — List tiska CJP — Ljudska pravica — Poštna plačana v gotovini

Spodbudne pravice obratnih delavskih svetov

Volitve delavskih svetov odložene

Lahko bi rekli, da je jeseniška železarna že drugič opozorila nase z uveljavljanjem obratnih delavskih svetov.

Leta 1953 so v tej železarni, ki zaposluje okoli 7000 delavcev in nameščencev, prvi uvedli obratne delavske svete, zato da bi upravljanje bolj približali proizvajalcem. Tista leta, ko so obratni delavski sveti delovali po vseh obratih — če se prav spomnimo, jih je bilo 21 — so dala dragocene izkušnje. Obratni delavski sveti so povsem upravičili takšno decentralizacijo, s katero so bile samoupravne pravice že bližnje delavcem za stroji in njihove pobude za boljše delo prej upošteevane.

Toda kopičenje izkušenj je obenem opozorilo tudi na slabosti. Brez neposredne materialne osnove za delovanje so postajali ODS organi, katerih bolj ali manj uspešno delo je bilo vsebolj odvisno samo od večje ali manjše osebne pripravljenosti članov za to, da povečujejo proizvodnjo in izboljšujejo gospodarjenje v obratih. Ko so ODS uredili tiste najosnovnejše probleme obratov, je njih delo zamiralo. Prav ta stagnacija, ta zastoj, je napilil vse organe tako politične kot upravne v razpravo o novih osnovah za delovanje takih delavskih svetov.

Pravzaprav so na Jesenicah pripravljali reorganizacijo, ki jo postopoma izvajajo od 1. januarja 1960, že leto dni pred tem. Razdelitev podjetja na ekonomske enote in vse druge spremembe v strukturi podjetja, metodah dela itd., slone na dejstvu, da je treba prav s temi spremembami, tudi z organizacijo omogočiti neposrednemu proizvajalcu gospodarjenje s podjetjem (poročilo o reorganizaciji jeseniške železarne, str. 1) dejansko in ne le formalno.

Lahko trdimo, da je prav v tem izhodišču odlika predlaganih sprememb na Jesenicah. Metalurški niso izdelali predloga, ki bi spreminjal strukturo podjetja, zato, da bi dosegli moderno organizacijo, ker je taka ali vsaj podobna tudi v železarnah po svetu in ker to samo po sebi zagotavlja večjo proizvodnjo. Storili so še veliko več oziroma edino prav. Pri uvajanju moderne organizacije so upoštevali sistem delavskega upravljanja nasplo in še posebne proizvodne pogoje v svojem kolektivu. Prav organizacija, ki upošteva delavsko samoupravljanje v podjetju in samoupravo po ekonomskih enotah, pa obeta, da bodo proizvodni uspehi prav zato večji. Organizacijo podjetja so v nekem smislu podredili novemu socialističnemu sistemu neposrednega odločanja v gospodarstvu in prav s tem ustvarili pogoje, da bo v bodoče vsak delavec presneto zainteresiran, kako posluje vsaka posamezna ekonomska enota in kako uspeva tovarna kot celota. Na takih osnovah grajen sistem samoupravljanja bo kljub temu, da so podjetje »razbili« na nekaj manjših enot, v resnici še bolj stinski prizadevanja prav teh enot za večji ekonomski uspeh. (O reorganizaciji, o ekonomskih odnosih med posameznimi enotami, o nagrajevanju, ki bo dopolnjevalo oziroma ki je sestavni del tega in o vseh drugih zanimivih vprašanjih bodo jeseniščani pripravili sestavek, ki ga bomo v kratkem objavili v »Pogovori 60«).

V takem okviru so pred kratkim začeli z delom na novo izvoljeni 25-članski obratni delavski sveti, ki imajo, kot ugotavljajo v podjetju, danes veliko večje materialne osnove in večje pravice, kot jih je imel pred leti centralni delavski svet železarne. Četudi upošteevamo velike spremembe, ki so bile uveljavljene pri delitvi skupnega dohodka v zadnjih letih in vse drugo, zaradi česar so se pravice in materialne osnove za delovanje delavskih svetov nepriporočljivo povečale — je ta ugotovitev vendarle zelo značilna. Kaže namreč, da so v železarni dosledno uveljavili načelo, da je treba tudi odločanje o sredstvih in mnogih drugih stvareh povsem približati proizvajalcem po obratih, centralni delavski svet pa naj vodi le najosnovnejšo politiko tekočega gospodarjenja, razširjene reorganizacije in podobno.

Obratne delavske svete so v vseh štirih ekonomskih enotah, in sicer za topilnice, za valjarne, za predelovalne obrate in v strojno energetskih obratih. Le-ti bodo do potemtakem delovali le v proizvodnih obratih in v pomožnih obratih, to je tistih, ki so najtesneje povezani s proizvodnjo. Ostale službe, ki jih združujejo v tako imenovanih predkražunski enoti, nimajo delavskega sveta, saj bodo v bistvu delovale kot proračunske ustanove. Menimo, da je tudi v tem posebnost jeseniške reorganizacije. Takoj se

delovno silo, kapacitete, vse v okviru splošnih smernic upravnega odbora in centralnega delavskega sveta. Obratni delavski sveti bodo sprejemali predloge letnih planov ter jih dajali v odobritev centralnemu delavskemu svetu. Prav tako bodo sprejeli predloge mesečnih operativnih načrtov, ki jih bo potrdil upravni odbor, potem ko bo vskladil načrte med posameznimi ekonomskimi enotami. Ekonomski enota pripravlja in sprejema osnutek tarifnega pravilnika ter ostalih pravilnikov o nagrajevanju in jih daje s svojimi pripombami prav tako v potrditev centralnemu delavskemu svetu. Takih dolžnosti oziroma pravic, kjer gre za dokončno odobritev pri centralnem delavskem svetu, ima ODS še precej. Povsem samostojno pa odloča obratni delavski svet o novih delovnih mestih. Sam lahko spreminja normativne delovne sile, potrjuje nove norme ali odobri spremembo veljavnih norm. Prav tako sprejema tudi različne pravilnike, odobri načrti dopustov itd.

Obratni delavski svetovi so dane zlasti velike pravice pri gospodarjenju z osnovnimi in obratnimi sredstvi ter z delom ustvarjenih skladov. Obratni delavski sveti bodo proučevali doseženi dohodek ekonomske enote, materialne stroške, sklad osebnih dohodkov ekonomske enote ter sprejemali ukrepe, ki so v njihovi pristojnosti. Tako bodo gospodarili z delom osnovnih sredstev.

Usmerjali bodo izkoriščanje dela sredstev amortizacije, in sicer tistega, ki je namenjen za zamenjavo. Z letnim načrtom podjetja bo določena kvota, ki bo pripadala obratnemu delavskemu svetu prav v te namene.

Prav tako bodo razpolagali z delom sredstev za vzdrževanje in bodo med drugim dokončno sklepali o rekonstrukcijah ter novih investicijah, takrat kadar bodo ekonomske enote same pokrile

stroške take obnove. Seveda pa bo morala biti taka rekonstrukcija v skladu s perspektivnim načrtom celotnega podjetja.

Dalje bodo obratni delavski sveti razpolagali s sredstvi, ki jih bo ekonomska enota dosegla z znižanjem stroškov poslovanja. Ključ za delitev takih sredstev bo določil centralni delavski svet z letnim proizvodnim načrtom.

Razpolagali bodo tudi s sredstvi oziroma delom sredstev sklada splošne potrošnje. To se nam zdi še zlasti pomembno, ker bodo tako pravzaprav obratni delavski sveti morali skrbeti po eni strani za razširjeno reprodukcijo, po drugi strani pa tudi za družbeni standard delavcev, zaposlenih v ekonomski enoti. Prav tako bodo obratni delavski sveti

odločali tudi o nagradah in načelih delitve sredstev osebnega dohodka nad osnovnimi postavkami. Slednje je sicer odvisno od sistema nagrajevanja, ki ga bodo uveljavili v kolektivu.

Našli smo le nekaj pravic, ki jih imajo, da tako rečemo, novi obratni delavski sveti. Toda že te so tolikšne, da držijo trditve, večje so, kot so bile pred leti pravice delavskih svetov sploh. Kaže, da se novoizvoljeni obratni delavski sveti povsem zavedajo teh pravic in obenem tudi dolžnosti, ki jim jih nalagajo take pravice, saj so se dela lotili zelo resno in kot prvi gospodarji osnovnih in obratnih sredstev. Od tod si obetamo tudi nove vzpone železarne v proizvodnji in proizvodnosti dela.

Obratni delavski sveti pa so že sprejeli tudi poslovnik o njihovem delu. Ta pravilnik nedvomno nudi ODS vse organizacijske in vsebinske osnove za delovanje. Danes naj bi zapisali le to, da tako skrbno izdelani poslovnikovi o delovanju obratnih delavskih svetov druga podjetja žal še nimajo. In prav zato bomo ta poslovnik vsaj nekoliko opisali v eni prihodnjih števil našega lista.

Mitja Svab

Na nedavni seji Zveznega izvršnega sveta so sprejeli več zakonskih predpisov in odlokov. Med drugim tudi odlok o nižjih obrestih za sklad obratnih sredstev tistih zunanjetrgovinskih podjetij, ki prodajajo v tujino vino. S posebnim odlokom so bile določene investicije za razvoj proizvodnje nafte in razdeljena so bila sredstva za finansiranje objektov v prometu. Ne bi naštevali vseh predpisov, ker bomo z njimi bralce še seznanjali. Danes bi zapisali nekoliko več o odločbi o volitvah delavskih svetov in upravnih odborov v gospodarskih organizacijah v l. 1960.

Po veljavnih predpisih in na osnovi zakona o upravljanju državnih gospodarskih organizacij volimo delavske svete in upravne odbore vsakič v začetku leta, potem ko so sprejeti zaključni računi. Navodila, ki jih je sprejel Zvezni izvršni svet, pravijo, da morajo biti novi delavski sveti izvoljeni vsako leto najpozneje do konca aprila. Upravni odbori v podjetjih, ki štejejo manj kot 30 delavcev, pa do konca marca. Izkušnje minulih let pa so opozorile, da so bile volitve vselej pre zgodaj. Gre namreč za to, da gospodarske organizacije skoraj nikoli niso uspele pravočasno pripraviti zaključnih računov, pa tudi inventure ne. Znano je, da so razprave o inventurah že tako ali tako slabe in da se delavski sveti v te sicer pomembne številke ne poglobljajo. Nekaj podobnega smo doživljali tudi pri zaključnih računih, ki so seveda še bolj pomembni akt.

Ker zaradi objektivnih razlogov podjetja tudi letos ne bodo mogla pravočasno pripraviti zaključnih računov in je rok za oddajanje zaključnih računov, kot poročamo na drugem mestu, že tako ali tako podaljšan, je Zvezni izvršni svet podaljšal tudi rok za volitve delavskih svetov. Volitve delavskih svetov naj bi bile po tem takem opravljene do konca maja letošnjega leta. Isto velja tudi za volitve upravnih odborov v podjetjih, kjer imajo manj kot 30 zaposlenih. Tako se delavski sveti, pa tudi sindikalne organizacije, ne bodo mogli izgovarjati, da ni bilo časa za temeljite razprave o inventurah in zaključnih računih. Prepričani smo, da bodo kolektivi po teh spremembah temeljito proučili svoje gospodarjenje in pravilno ocenili tudi delo dosedanjih organov delavskega samoupravljanja. Z odlokom je bil podaljšan tudi rok za volitve delavskih svetov v Združenju jugoslovanskih železnic in Združenju jugoslovanskih PTT podjetij.

Odlok o podaljšanju roka za volitve pa velja samo za letošnje leto, ker pričakujemo, da bo že

letos sprejet nov zakon o gospodarskih organizacijah, ki bo med drugim določil tudi način in čas volitev delavskih svetov in upravnih odborov.

NOVE DNEVNICE

Z novo uredbo je Zvezni izvršni svet uredil tudi nadomestila za potne in druge stroške javnih uslužbenecv. Uredba o potnih in selitvenih stroških je bila sprejeta že leta 1952. Doslej je bila petkrat spremenjena in dopolnjena in je že samo to narekovalo nov predpis. Predpise o nadomestilih za posamezne stroške lahko predpisujejo ljudski odbori, toda leta ne morejo biti večja kot določa nova uredba.

Tako se bodo dnevnicke lahko povečale od sedanjih 1000, 1200 in 1300 dinarjev na 1300, 1500 in 1700 dinarjev. Ugotovljeno je, da z dosedanjimi dnevnicami v mnogih krajih ni bilo moč pokriti najnujnejših stroškov, ki jih ima nameščencev, ko je na potovanju. Centralni odbor sindikatov uslužbenecv je pripravil posebno analizo, kjer je ugotovil, kakšni so stroški za prenočevanje in prehrano v posameznih mestih.

Predpis podrobno določa tudi nadomestila za različne primere terenskega dela. Določa, kakšna prevozna sredstva lahko uporablja uslužbenec in predvideva tudi posebno nadomestilo za zdravstveno oseboje, ki uporablja svoja prevozna sredstva, takrat ko obiskuje zavarovance. Podrobneje bodo morale urediti te stvari zdravstvene ustanove s svojimi pravilniki, ki bodo sestavni deli tarifnih pravilnikov. In končno določa uredba tudi nadomestila za selitve ter ločeno življenje. Nadomestilo za ločeno življenje naj bi se sukalo običajno med 6000 in 10.000 dinarjev. Izjemoma lahko vodstvo ustanove določi tudi večja nadomestila.

S posebnim predpisom so bile določene tudi nagrade za posebno delo in posebne uspehe pri delu, ter nadomestila za nadurno delo uslužbenecv v zbornicah, strokovnih združenjih in združenjih zvezah. Naj omenimo, da vse kaže, da bi bilo treba sprejeti podoben predpis tudi za nameščence bank. Banke sedaj ne morejo nagraditi nadurnega dela. Prav zaradi tega na primer ne morejo pomagati delavskim svetom, pri pregledovanju inventur, čeprav je prav v njih veliko pomanjkljivosti, nepravilnih knjižnj, kar vselej pomeni za kolektiv izgubo, za posameznika pa mnogokrat nepravilno pridobljeno korist. Vendar navajamo to le kot primer, ki kaže, da bi bilo koristno tudi v tej ustanovi omogočiti nadurno delo. Končno je bil sprejet tudi odlok o dodatkih za finančne inšpektorje.

M. S.

ZAKLJUČNE RAČUNE DO 31. MARCA!

POGOJISO

zato temeljita razprava

Družbeno knjigovodstvo Glavne centralne Narodne banke je dne 10. februarja sporočilo, da banke ne bodo uporabljale kazenskih ukrepov proti tistim gospodarskim organizacijam, ki ne bodo sprejele zaključnih računov v določenem roku, to je do 29. februarja. Sprejeti pa jih je treba najkasneje do 31. marca.

Z uredbo o zaključnih računih je bilo predvideno, da bi banke izplačale gospodarskim organizacijam v tem primeru osebne dohodke le v višini minimalnih osebnih dohodkov. Sedaj kot je rečeno ne veravnosti ni. Takoj pa je treba pripasati, da so bile gospodarske organizacije v negotovosti ali bo ta izjava tudi v praksi uveljavljena, kajti centralna Narodna banka v Sloveniji na to vprašanje ni mogla pritrldino odgovoriti vse do srede, dne 17. februarja. Teden dni je namreč »potoval« dopis o tem iz Glavne centralne Narodne banke v republiške centrale narodnih bank.

Ta olajšava seveda ne pomeni, da lahko gospodarske organizacije sedaj zavlačujejo z izdelavo zaključnih računov. Nasprotno, prav sedaj je moč pričakovati, da bodo zaključni računi še bolj sestavljeni in da bodo predvsem dobri sestavljena poslovna poročila. Najpomembnejše pa je vsekakor, da bodo lahko sedaj organi samoupravljanja in delovni kolektivi kot celota, brez nerove in res tehtno ocenjevali delo podjetja v preteklem letu. Prav ta podaljšan rok je treba izkoristiti za res temeljita proučevanja, kako je gospodarska organizacija uresničevala svoja predvidevanja, kako je izrabila stroje, naprave, sredstva itd. da je dosegla določene uspehe in da ugotovi činitalje, ki so ugodno ali neugodno vplivale na gospodarske učinke podjetja. Prav tako pa bo sedaj moč razmisliti o potrebah, ki nastajajo v zvezi z uspešnim poslovanjem podjetja in šele na tej osnovi dokončno sklepati o razdelitvi doseženega čistega dohodka.

Finančni organi podjetij bodo lahko sedaj pripravili dovolj popularno razlago podatkov in tako omogočili kolektivno, da bo imel pred seboj čim jasnejšo podobo o gospodarjenju v minulem letu in nalogah ter ukrepih, ki naj bi jih uveljavil za še uspešnejše gospodarjenje v tekočem letu.

DOHITETI ZAMUJENO!

Dr. Boris Puc, podsekretar Državnega sekretariata za blagovni promet LRS, odgovarja na naša vprašanja o trgovini

Letos se bosta spet povečali industrijska in kmetijska proizvodnja, obenem pa tudi kupna moč državljanov. Prometni park, skladišča in prodajni prostori naše trgovinske mreže pa že pri sedanjih potrošnji ne ustrezajo. Kako si bo trgovina zagotovila normalno poslovanje? Ali občine pri sestavi svojih družbenih planov upošteva potrebe po razvoju trgovine in kako ji nameravajo zagotoviti zadostna sredstva?

Družbeni plan LRS za leto 1960 predvideva, da bo imela trgovina na razpolago 3470 milijonov dinarjev za investicije, ali 22 odstotkov več kakor lani. Povečanje je torej večje, kakor se predvideva za proizvodnjo in prasti kupne moči. Vprašanje je le, če bo mogoče ta sredstva uporabiti tako, da bodo — v sorazmerju s povečanimi potrebami — dejansko pojačala zmogljivosti trgovine na drobno, zlasti če upošteva, da je do sedaj trgovina zastajala za proizvodnjo in potrošnjo. Od navedenega zneska za trgovino odpade 1780 milijonov din na sredstva gospodarskih organizacij in skladov osnovnih sredstev (920 milijonov) in iz amortizacije (860 milijonov). Ta sredstva so razbita med številne gospodarske organizacije, tako da so relativno zelo majhna in komaj zadostujejo za enostavno reprodukcijo. Za razširjeno reprodukcijo v trgovini nam torej ostanejo le sredstva, ki bodo na razpolago zunaj gospodarskih organizacij. Teh pa bo nedvomno premalo za večje izboljšave v poslovanju naših trgovin.

Zavedajoč se tega, daje družbeni plan LRS za 1960. leto smernice, kako naj se ta sredstva vlagajo, da bo učinek čimvečji. Predvsem naj se uporabljajo za trgovino na drobno za povečanje prodajnih mest, in sicer le za take investicije, s katerimi se bo

ob sodobni tehniki povečal promet na eno prodajno mesto, hkrati pa se bo izboljšala postrežba. Nadalje predlaga družbeni plan, naj bi našli ustrezne oblike za združevanje atomiziranih sredstev gospodarskih organizacij, da bi tudi ta razdrobljena sredstva lahko uporabili za razširjeno reprodukcijo v trgovini. Gre torej za to, da bi denar kar najbolj smotrno uporabili in opustili investiranje, ki ne povečuje zmogljivosti trgovine.

Kdo vse naj bi skrbel za razvoj trgovine in kako naj bi se povečali sredstva za njeno modernizacijo oziroma modernizacijo trgovinskih lokalov (ali bodo občine vložile ves prometni davek v razvoj trgovine in ji prepuščale vso najemnino; kako je z organizacijo samopostrežnih trgovin in z modernizacijo starih lokalov)?

Za razvoj trgovine so dolžne skrbeti predvsem komune in trgovinske zbornice. V zadnjem času se komune že zavedajo, da je dobra trgovinska mreža izredno pomembna za življenjsko raven prebivalstva in najboljši jez, da se ne odteka dohodki prebivalstva iz območja komune. Zato tudi kažejo vedno večjo pripravljenost za investiranje sredstev v trgovino. Večji potrošni centri so že začeli podrobneje izdelovati regionalne načrte za razvoj trgovine in je pričakovati, da bodo letos znatno povečali prodajna mesta v trgovini, pa tudi njeno zmogljivost z izgradnjo številnih samopostrežnih trgovin. Kolikor nam je znano, v Ljubljani in Mariboru že izdelujejo načrte za sodobne veleblagovnice, v nekaterih manjših potrošnih centrih pa večje trgovine z delno samopostrežbo. Tudi trg na debelo za kmetijske pridelke v Ljubljani, ki bo predvidoma urejen že letos, bo znatno izboljšal izbiro in preskrbo s kmetijskimi pridelki ne samo za

Ljubljano, ampak tudi za širšo okolico.

Seveda vsi ti ukrepi ne bodo v enem letu popolnoma odpravili zaostalosti trgovine in nadomestili vsega, kar smo doslej zamudili. Zato družbeni plan LRS za leto 1960 nalaga Trgovinski zbornici LRS, da sestavi skupno z ljudskimi odbori in gospodarskimi organizacijami konkretne predloge za ureditev prodajalnih industrijskih podjetij in poslovnih združenj. Odpiranje takih prodajalnih povsod tam, kjer bi bile smotne in gospodarne, bi koristilo tudi sami proizvodnji. Utegne se namreč zgoditi, da pri predvideni povečani proizvodnji in nezadostno razviti trgovinski mreži proizvedeno blago ne bo pravočasno prišlo na tržišče. Odpiranje prodajalnih industrijskih podjetij je tudi v skladu z načeli, da je treba približati proizvodnjo potrošnji. Povečali pa bi tudi sredstva, ki so nam na razpolago za izboljšanje prodajne mreže.

Kakšno vlogo naj bi imele občinske in okrajne trgovinske inšpekcije, potrošniški sveti in stanovanjske skupnosti?

Vloga občinske in okrajne trgovinske inšpekcije je jasno opredeljena v predpisih. Niti ena niti druga se seveda ne moreta baviti s krepitvijo trgovinske mreže. Tržna inšpekcija lahko pripomore le k boljšemu in solidnejšemu poslovanju. Več pa lahko store stanovanjske skupnosti, ki preko svojih potrošniških svetov skrbijo za povečanje prodajnih mest in izboljšano poslovanje, zlasti v trgovinah z živili. V mislih imam predvsem tako imenovane preskrbovalne centre, ki naj potrošnike sodobneje oskrbujejo s predmeti dnevne potrošnje. Nekateri stanovanjske skupnosti v Sloveniji se že resno ukvarjajo s tem vprašanjem in je pričakovati, da bomo že letos dobili nekaj novih, sodobno organiziranih potrošnih središč.

SKRB ZA DINAR

Zniževanje materialnih stroškov je zlasti pomembno za vsa tista podjetja oziroma za tiste panoge, kjer prevladuje strojno, to je opredmeteno delo, kjer uporabljajo drage surovine, skratka tam, kjer prevladujejo materialni stroški v strukturi cene. V podjetjih papirne industrije je udeleženo živo delo, to je delež osebnih dohodkov le s štirimi do šestimi odstotki. Materialni stroški pa so udeleženi s 50 do 60 odstotki. Zato je v tej panogi tembolj pomembno uveljaviti celovit način nagrajevanja, to je, nagrajevati prizadevnost posameznika za količinsko večjo in cenejšo proizvodnjo, spodbujati vsakogar za zmanjšanje stroškov, kar je moč doseči s smotno izrabo surovin, čim večjim izkoriščanjem strojev in naprav in podobno.

V posameznih podjetjih papirne industrije, kjer so lani začeli izpopolnjevati nagrajevanje po učinku, le-ta sedaj vse bolj prerašča v celovit in izpopolnjen sistem. To je bilo moč razbrati na nedavnem posvetovanju predstavnikov papirne industrije, ki je bilo v večski papirnici. Seveda ni moč pričakovati, da bi v kratkem času prav v vsaki tovarni uveljavili takšen način nagrajevanja v vsej popolnosti, kajti kot je bilo rečeno, potrebna so določena nova pravila glede zmogljivosti strojev in naprav, ekonomičnosti posameznih delovnih procesov, organizacije dela, poslovanja in podobno. Izpopolnjevanje sistemov nagrajevanja pa opozarja, da je treba iz njih izločiti tiste ostanki dosedanjega administrativnega podeljevanja prejemkov, ki so se hote ali ne hote vendarle še obdržali v njih, kot je na primer osebna ocena. Ta ne ustreza več sedanjemu času in samo malič smotno nagrajevanje po delovnem učinku.

Kjer merijo opravljeno delo s treh vidikov, to je količine in kakovosti izdelkov ter višine stroškov, ki so nastali v procesu dela, je tudi nevzdržno, da je izhodišče za delitev sredstev samo tako imenovana tarfina postavka. Pravilna izhodišča osnova za delitev teh sredstev je ves osebni dohodek, pridobljen z delom po učinku. Tako je namreč vsakogar interes posameznika z interesom vsega kolektiva. Vsakdo si prizadeva narediti čim več in ob čim manjših stroških. Usmeritev za bodoče izpopolnjevanje načina nagrajevanja v tej stroki je torej v tem, naj bodo prejemki vsakogar odvisni od količine in ekonomičnosti opravljenega dela, to je od učinka posameznih delavcev in poslovnih uspehov, ki jih dosega podjetje, oziroma ekonomska enota.

Te ugotovitve, ki jih je bilo razbrati iz razprave o nagrajevanju, so vsekakor najboljša usmeritev za vsa tista podjetja, kjer so način nagrajevanja že lani izpopolnjevali, to delo pa mislijo nadaljevati tudi letos. Način nagrajevanja ni neka ustaljena stvar, temveč ga je treba nenehno izpopolnjevati. To so prepričani tudi v tistih podjetjih, kjer so sicer že doslej dosegli pomembne uspehe. Še več, prav spodbudnejši način nagrajevanja, skrbno spremljanje stroškov, spodbuja

vodstva podjetij, da tudi modernizirajo tehnološke procese, izpopolnjujejo organizacijo dela in izpopolnjujejo upravljanje.

V 11 MESECIH ZNIZANI STROŠKI ZA 77 MILIJONOV DINARJEV

V večski papirnici so na primer lani začeli obračunavati stroške po ekonomskih enotah in so na tem tudi zasnovali svoj način nagrajevanja. S tem so, kot pravijo, hoteli povečati zainteresiranost širokega kroga ljudi za »dinar«. Obračun proizvodnje in stroškov po ekonomskih enotah je osnova za ugotavljanje doseženih ali nedoseženih uspehov. Pri tem upoštevajo, kolikšen je prihranek na osnovnih surovinah in režijskih stroških, kako se je povečala proizvodnost zaradi prihranka na vseh stalnih stroških, spodbujajo zaposlene za redno vzdrževanje strojev itd. Uspehi, ki so jih dosegli s takšnim načinom spremljanja stroškov in nagrajevanja so presenetljivi. V večski papirnici so lani na osnovi vsega tega znižali materialne stroške v 11 mesecih za 77 milijonov dinarjev. Največji so prihranki pri materialu izdelave, in sicer 74 odstotkov in pri režiji za 29 odstotkov.

V tem podjetju imajo za sedaj 32 ekonomskih enot, 12 knjigovodij pa opravljajo obračune za vse enote in podjetje kot celoto. Zato so zaposlili le 4 ljudi več v knjigovodstvu, toda izdatki za te štiri so se nedvomno obrestovali ob tolikšnem znižanju materialnih stroškov. Sistem obračunavanja in kontrole pa mislijo še izpopolniti. Analitski oddelek naj bi postopoma podrobneje razčlenjeval gibanje stroškov in pravočasno opozarjal odgovorne organe na stvari, ki jih bo treba izpopolnjevati.

6 EKONOMSKIH ENOT — 6 OBRATNIH DELAVSKIH SVETOV

Tudi v Tovarni papirja in celuloze »Djuro Salaj« v Vidmu pri Krškem, so lani dosegli zelo velike uspehe s celovitejšim načinom nagrajevanja, vendar s tem še niso povsem zadovoljni. Njihov način nagrajevanja urejujejo pravilniki o delitvi čistega dohodka, kolektivnem nagrajevanju, pre-

mijskem pravilniku in pravilniku o normah. Vsi skupaj so seveda sestavni del tarifnega pravilnika in prisojajo prejemke delavcem po njihovem individualnem uspehu, po uspehu ekonomskih enot in uspehu celotnega podjetja. Posamezniki ali skupina delavcev dobiva prejemke po vloženem delu ali doseženem uspehu. Tarife za delovno mesto ne predstavljajo več vnaprej določene zasluge, temveč le-te kažejo samo razmerje glede na vrednost delovnih mest. Prejemki posameznikov pa so odvisni od individualne ali skupinske storilnosti (norma, akord, premije) in od uspeha ekonomske enote, v kateri so zaposleni.

S pravilnikom o delitvi čistega dohodka zagotavljajo pri razdeljevanju sredstev določena razmerja med osebnimi dohodki in skladi iz leta 1958. Ta pravilnik tudi opravlja avtomatično korekturo doseženega dohodka, bodisi zaradi ugodnejših instrumentov, ki niso zasluga kolektiva ali pa spreminjanja cen surovin, tarif in podobno.

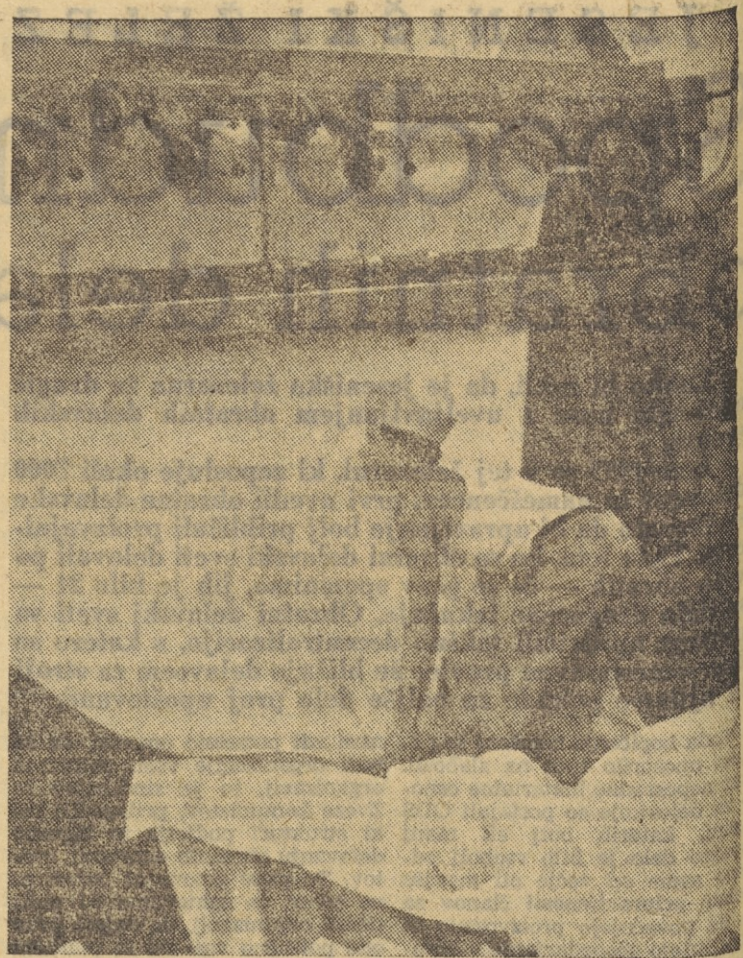
Pravilnik o kolektivnem nagrajevanju upošteva nagrajevanje po enoti proizvoda združeno s sistemom obračunavanja stroškov po ekonomskih enotah. Podjetje je razdeljeno na posamezne ekonomske enote, in sicer proizvod-

ne in pomožne. Vse proizvodne ekonomske enote, ne glede ali proizvajajo gotove izdelke ali samo polizdelke, imajo za vsako enoto svojih proizvodov točen cenik, ki predstavlja vkalkulirane osebne dohodke. Posebni kriteriji, kot čas potreben za enoto določenega proizvoda, kvaliteta izdelkov, asortiman stroški itd, so merila za oblikovanje višine osebnih dohodkov v ekonomski enoti. V primeru, da ekonomska enota zniža stroške proizvodnje, ji sklad osebnih dohodkov narašča. Ta pogoj je postavljen v vseh proizvodnih ekonomskih enotah zato, da ne bi povečanje količinske proizvodnje temeljilo na račun povečanih stroškov proizvodnje.

Letos mislijo še izpopolniti predvsem spremljanje stroškov prek ekonomskih enot. Zmanjšali bodo število ekonomskih enot, v okviru teh pa osnovali obračunske enote. Podjetje naj bi imelo predvidoma šest ekonomskih enot, v vsaki ekonomski enoti pa bodo izvolili obratni delavski svet.

Kot rečeno, je bila razprava o nagrajevanju najboljša usmeritev za delo na tem področju v letošnjem letu. Iz nje pa je vela skrb za dinar, pa najsi so govorili udeleženci o materialnih stroških, pristojnosti ekonomskih enot, normiranju ali bodočem investiranju.

P. D.

Spremljanje stroškov prek ekonomskih enot in na tem zasnovan način nagrajevanja spodbuja delavce in uslužbence, da si povečajo prejemke, če povečajo proizvodnjo, znižajo stroške ali če opravi določeno delo manj ljudi. Tudi delavci v oddelku za izdelavo roto papirja so nagrajeni tako.

PREDNOSTI INDUSTRIJSKE IZDELAVE GRADBENE OPREME

Hitreje in ceneje

Razgovor z Antonom Petkovškom o ustanovitvi združenja »Stanovanjska oprema«

Dočakali smo jugoslovanske standarde za vrata. Za letošnje obetajo se standarde za okna. Serijska proizvodnja gradbenega pohištva je v nekaterih podjetjih že stekla. Drugod urejajo še zadnje malenkosti; potem bo »spregovoril« tekoči trak. Začeli so se razgovori za proizvodno sodelovanje med podjetji. Še več: šest lesnoindustrijskih podjetij v ljubljanskem okraju se je že dogovorilo za ustanovitev posebnega združenja za industrijsko izdelavo gradbene opreme. Pričakujejo, da bodo pristojni organi v najkrajšem času tudi formalno potrdili ustanovitev novega združenja.

Zdaj, ko bo ta prvenec vsak čas shodil, smo zaprosili za kratak razgovor predsednika pripravljavnega odbora bodočega združenja »Stanovanjska oprema« tovariša Antona Petkovška. Vprašali smo:

Katera podjetja so člani združenja; kakšen je proizvodni program; kako bo tekla proizvodnja?

Za proizvodno sodelovanje so se odločili: Kombinat lesne industrije Logatec, Lesno industrijski

podjetji Ljubljana in Ribnica, Lesna industrija Litija, Lesno predelovalno podjetje Zagorje ob Savi in Stavbno mizarstvo Ljubljana. Po programu, ki smo ga pripravili, naj bi kombinat v Logatecu že letos izdelal 60.000 kompletnih tipiziranih oken v vrednosti milijarde 400 milijonov din. LIP Ljubljana bo povečal vrednost proizvodnje od 200 na 700 milijonov. Namesto 20.000 kot doslej, bo izdelal 50.000 tipiziranih vrat. Enak bruto produkt in proizvodnjo pričakujemo v LIP Ribnica. V Lesni industriji Litija bodo letos izdelali 3000 tipiziranih kuhinjskih garnitur. Proizvodnja po vrednosti se bo povečala od 120 milijonov (lani) na 200 milijonov. Stavbno mizarstvo Ljubljana predvideva izdelavo 10.000 oken in vrat po posebnih naročilih v skupni vrednosti 450 milijonov dinarjev. Lesno predelovalno podjetje Zagorje ob Savi bo za letošnje ostalo pri dosedanjem obsegu proizvodnje po vrednosti 150 milijonov. Skrbelo pa bo za serijsko in posamično dopolnilno opremo.

Kakšne bodo prednosti industrijske izdelave oken in vrat?

Osnovna značilnost je neprimerno manjša poraba časa v primerjavi z obrtnim izdelovanjem. Obrtnik izdelal okno v najboljšem primeru v 25 urah, tovarna pa v petih urah. Enako razmerje (5:1) glede porabe časa velja tudi za izdelovanje vrat. To je seveda mogoče zaradi boljše organizacije dela, velikoserijske proizvodnje itd. Sicer na ceno izdelka vpliva še dvoje. Obrtniško izdelano pohištvo morajo na stavbi pleskati in zastekeliti. Industrijsko izdelano pohištvo pa je treba na stavbi samo še vstaviti, medtem ko vsako drugo dodatno delo odpade. Ne bom se zmotil, če rečem, da bodo industrijsko izdelana okna za 30% cenejša v primerjavi z obrtno izdelanimi okni; ob boljši kvaliteti za nameček. Ker bo za vse poskrbelo združenje, bodo investitorjem odpadli še stroški poslovanja s številnimi dobavitelji. O pomenitvi projektov in gradbeniki trdijo, da so slabosti projektantskih organizacij še večje, da jim projektanti ne dajejo popolnih načrtov in podobno — pa tudi govori, da bo treba resno razmisлити o zboljšanju dela projektantskih organizacij. Osnovati bo treba več projektantskih organizacij, jih kadrovsko in organizacijsko okrepiti. Kot rečeno, se bodo morale te tudi specializirati za posamezna dela. Konkurenca med njimi, da tako rečemo, pa bo stvari samo koristila.

Seveda pa tudi investitorji ne bodo smeli sklepati pogodb s projektantskimi organizacijami zadnji dan, temveč bodo morali razmišljati o dolgoročnem investiranju in tako olajšati delo projektantom. Potem bo podobnih protestnih pism delavskih organov upravljanja tudi vse manj.

Peter Dornik

opreme, za pleskarska dela in zastekljevanje ali pa so se odločila za kooperacijo s podjetji izven združenja?

Praksa je precej različna. Omenil bi le dva primera. Kombinat v Logatecu je sklenil pogodbo z Obrtnim kovinskim podjetjem v Starem trgu, ki bo zanj izdelovalo vse kovinsko okovje: kljuko, nasadila in drugo — seveda standardizirano. Sicer bodo okna pleskali in zastekli v tovarni. Tudi za montažo bodo skrbela tovarniške skupine, za razliko z LIP Ljubljana, ki je ko-

operacijo organizacijsko in tehnično drugače izpeljal. Ko to podjetje dostavlja svoje izdelke naročnikom v raznih krajih, obenem sklepa pogodbe z obrtnimi podjetji v teh krajih, da poskrbijo za pleskanje, zasteklitve in montažo.

Glede morebitne razširitve združenja z novimi člani lahko rečem, da vemo za nekaj »opazovalcev«. To so lesno-industrijska, pa tudi kovinska podjetja. Čas bo pokazal, kakšno sodelovanje bi bilo primerno, če bo do tega sploh prišlo.

-GM

V KOPRU ODPIRAJO SERVISNE DELAVNICE

Obrti prednost!

»V Ilirski Bistrici plačaš za delo ženske obleke 800 do 900 dinarjev, v Kopru pa 2500.«

»1200 dinarjev sem plačal urarju, da je izpihal prah. Mišliš, da je ura potem šla?«

»Bistričani dajo za nove podplate in popravilo pete 700 dinarjev, v Kopru pa ti zaračunajo 1180 dinarjev.«

Menda ga ni Koprčana, ki ne bi vedel kaj slabega povedati na račun tamošnjih obrtnikov oziroma obrtnih podjetij. Zasebni obrtniki si polnijo denarnice na račun obrtne konjunktore. Urarjev in brivcev je dovolj, v veliki zadregi pa so predvsem za mizarje, krojače, čevljarje, kajti uslužbena obrt se je doslej le stihajsko razvijala.

Na občini in prav tako v obrtni zbornici to vedo. Pa so doslej klomil pred zapreko, ki se pojavlja pravzaprav v vseh gospodarskih središčih, kjer se je po vojni število prebivalcev zelo povečalo: pred stanovanjsko stisko. Kdor si je sam poiskal prostore, je dobil obrtno dovoljenje. Ob splošnem pomanjkanju obrtnikov se seveda le-ti niso kaj prida gnali, da bi delali prav v Kopru.

Socialistična obrtna podjetja, kolikor so jih ustanovili v tem mestu, pa se posvečajo predvsem proizvodnji dejavnosti, ki je donosnejša. Nekatera so prešla že na serijsko izdelavo in vse kaže, da se bodo sčasoma razvila v industrijska podjetja. Tako torej nehoti tudi socialistična obrt podpira zasebne obrtnike in jim pomaga polniti žep. Svojo gospodarsko politiko opravičujejo socialistična podjetja s pomanjkanjem kadrov. In nihče jim ne more oporekati, ker trditve drži. Mladina se raje zaposluje v Tomosu in drugih industrijskih podjetjih, kjer bolje zasluži. Od drugod pa ne morejo dobiti obrtnikov, ker jim pač ne morejo priskrbeti stanovanj. V Kopru še okoli 2000 družin in samec nima primerne strehe! Občina niti vseh prosvetnih delavcev in zdravnikov ne more oskrbeti z ustreznimi stanovanji, kako naj bi se

brigala za obrtnike, ki delajo v samostojnih gospodarskih organizacijah? Tovarne pa s svojimi skladi za prosto razpolaganje gradijo predvsem stanovanjske bloke za svoje ljudi.

Da na račun občine in podjetij obrtniki ne bodo prišli do stanovanj, so končno le sprevidela tudi socialistična obrtna podjetja. Letos nameravajo združiti svoje sklade za prosto razpolaganje in najeti kredit za gradnjo stanovanj. S tem bodo rešili dvoje vprašanj: pomanjkanje kadra in pomanjkanje dobrega kadra.

Drugi ukrep naj bi bil predvsem v prid uslužnostne dejavnosti: proizvodna obrtna podjetja je občinski ljudski odbor zadolžil, da odpro servisne delavnice. Usluže naj bi opravljala po nižjih cenah in razliko krilla z dohodki povečane proizvodne obrti. Podjetje Vodovod bo menda v kratkem odpro več servisnih delavnic za popravilo pip in podobno manjša popravila. Podjetje Antena, prvotno popravilnica radijskih aparatov, sedaj pa je tovarna v malem, bo zopet poživljeno uslužnostno dejavnost. V današnjih razmerah uslužnostne obrti je ta ukrep občinskega ljudskega odbora nedvomno nadvse koristen in lahko služi za zgled vsem industrijskim središčem, ki jih tarejo podobne težave.

Slej ko prej pa bodo v Kopru primorani urediti uslužnostno obrtni center, ki bo deloval popolnoma samostojno oziroma pod vodstvom stanovanjske skupnosti. Le-ta bi bila najbolj zainteresirana za dobro poslovanje in redno opravljanje obrtnih uslug. Toda najprej morajo stanovanjske skupnosti zaživeti in si zagotoviti sredstva za ureditev obrtne centra. Pri tem bi jim tovarne, ki gradijo stanovanjske bloke, lahko veliko pomagale. Med sestavo idejnih osnutkov za nove stanovanjske bloke namreč kar vsa po vrsti pozabljajo na lokale za uslužnostno obrt, ki je nedvomno ena važnih postavk za ureditev primernega življenjskega standarda.

M. K.

Polževa pot načrtov

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kolektiv rudnika rjavega premoga Kočevje se je odločil za rekonstrukcijo svojih naprav zato, da bi povečal zmogljivost od začetnih 142.000 ton na 200.000 ton proizvodnje letno. Rudniško storitev, ki je znašala 0,800 tone na dmino v letu 1957, hoče po rekonstrukciji povečati na 1245 ton na dmino. Z obratovanjem na novi separaciji bi rad dal tržišču boljše pranje in separiran premog. Ta rekonstrukcija naj bi tudi omogočila hitrejšo odkopavanje površinskega kopa in normalnejše, neovirano odkopavanje v jami.

Izvršni svet Ljudske skupščine Slovenije je potrdil investicijski program rudnika 13. januarja 1956. let. Idejni projekt pa je bil potrjen septembra 1956. let. Toda delavski svet podjetja je 28. marca 1957. leta sklenil najeti investicijsko posojilo. Dva meseca kasneje pa je sklenil pogodbo z investicijsko banko. Stroški za rekonstrukcijo naj bi znašali nekaj nad 291 milijonov dinarjev, od tega za projektantske storitve nekaj nad 52 milijonov dinarjev.

Rudnik rjavega premoga Kočevje in AZA (Atelje za arhitekture) v Ljubljani kot projektantska organizacija, sta sklenila pogodbo o oddaji in prevzemu projektantskih storitev. S to pogodbo, ki je bila sklenjena 19. septembra 1958. leta, so bili določeni investicijski zneski za vsak posamezni objekt, dobavni rok in cena projekta. Kot je navadno, so bile v pogodbi določene tudi

premijske, če projektant izdela projekte pred rokom, oziroma kazenske premije za vsak dan zamude. Videti je, da projektantsko organizacijo ni spodbudila premija, ki bi jo lahko dobila, če bi bil izdelan projekt pred časom, prav tako pa niso nikomur svile lajše zaradi tako imenovanih penal-premij.

Predstavniki kočevskega rudnika je bil od 10. septembra 1958. leta do 21. septembra lani zaradi projektov kar desetkrat osebno pri projektantu, to je Ateljeju za arhitekture. Razen tega se je razgovarjal s projektantom petnajstkrat telefonično in mu poslal dve brzojavki. Trikrat so poslali projektantu še pismene vloge, 31. julija lani mu je poslal delavski svet protestno pismo, 28. septembra pa je bil sestanek med predstavniki delavskega sveta in zastopniki AZA.

Vsi ti osebni obiski, telefonski razgovori, brzojavke, protestna pisma niso pomagali skoraj nič, kajti projektant je na ponovno zahtevo investitorja, kdaj bodo načrti gotovi, podaljšal roke. Za večino objektov še niso gotovi projekti in po sedanjih obljubah bo zadnji načrt gotov šele 31. marca letos, čeprav bi moralo biti vse delo opravljeno po pogodbi v dvanajstih mesecih in pol.

Delavski svet kočevskega rudnika je na svojem zadnjem zasedanju, ko je razpravljal o teh nepravilnostih, ugotovil tole: projektant se izgovarja na vse mo-

Pomemben činitelj življenjske ravni

V izvečkih objavljamo razgovor predsednika ZSJ Svetozarja Vukmanovića s člani redakcije »Rada« o zdravstveni zaščiti delavcev

Na IV. kongresu ZSJ smo posvetili veliko pozornost problemom socialnega zavarovanja in zdravstvene zaščite delavcev. S temi problemi se sindikat tudi zdaj stalno ukvarja in jim pripisuje izreden pomen, ker najbolj neposredno vplivajo na življenjsko raven delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

Socialno zavarovanje samo po sebi ni značilno le za socialistične države, toda naše socialno zavarovanje je zaradi marsičesa specifično. Prvič, šele po vojni je zajelo vse kategorije zaposlenih in je torej za naše ljudi ena izmed pridobitev socialistične revolucije. Drugič, zavarovanec zagotavlja zelo široke pravice, tako da sodi naša država med tiste z najbolj razvito socialno zaščito. In tretjič — to je morda najvažnejše — zavarovalci imajo pri nas možnost neposredno sodelovati pri odločanju o dejavnosti organizacije, ki skrbi za njihovo zavarovanje in zaščito, oziroma neposredno ter po ustreznih družbenih organih in organizacijah vplivati na popolnejše in učinkovitejše uveljavljanje svojih pravic.

SREDSTVA NISO PREVELIKA, ČE JIH RACIONALNO UPORABLJAMO

Rekli smo, da ima delavski razred možnosti, neposredno in posredno vplivati na učinkovitost socialnega zavarovanja in zdravstvene zaščite. Prav zdaj je v teku akcija sindikata in drugih družbenih činiteljev, da bi na tem področju dosegli nov napredek. Pri tem ne gre za obseg pravic zavarovancev. Te pravice so, kakor vemo, zelo velike. Njihova nadaljnja razširitev ni bila v skladu z materialnimi možnostmi naše skupnosti. Sicer pa takih zahtev tudi ni, ker ni realne potrebe po njih. V tem pogledu slišimo včasih drugačne pripombe, na primer da je obseg pravic zavarovancev glede na naše možnosti prevelik in da bi ga bilo treba v določenem smislu zožiti. Res je, skupnost daje vsako leto velik del narodnega dohodka za potrebe socialnega zavarovanja, vendar mislim, da izdatki niso preveliki zaradi tega, ker bi bile pravice pretirano široke. Bistvo problema ni v tem, niti ga ni mogoče rešiti z zmanjšanjem pravic zavarovancev.

Družbena skupnost, ta naša socialistična skupnost mora skrbeti za svoje člane in jim zagotoviti dobro zaščito. Sredstva, ki jih dajemo v ta namen, niso prevelika, če z njimi dosežemo cilj, čez z njimi res varujemo življenja in zdravje delavcev, če je kvaliteta zaščite v skladu z materialnimi izdatki. Rešitev torej ni niti v omejitvi pravic niti v kakih organizacijskih spremembah, čeprav seveda določene organizacijske spremembe lahko prinesejo izboljšanje. Rešitev je predvsem v ukrepih, ki bodo stopnjevali učinkovitost teh služb, zagotovili racionalno uporabo družbenih sredstev in — to je najvažnejše — dali ljudem tisto zaščito, ki jim je potrebna.

Preden bom razložil svoje mnenje o teh ukrepih, moram povedati, da so izdatki za zavarovanje zdaj tolikšni večinoma zaradi tega, ker z družbenimi sredstvi ne gospodarimo vedno najbolj in jih pogosto razsipamo.

NEGOSPODARNO GOSPODARENJE S SKLADI ZAVAROVANCEV

Vemo, da hodijo včasih v toplice tudi ljudje, ki jim tako zdravljenje ni nujno potrebno. Vemo, da imajo nekateri državljani doma pravcate majhne lekarnice, prave zaloge zdravil, ki so jih vzeli brez nujne potrebe in ki ležijo neizkoriščena kot »mrtev družbeni kapital«. Vemo, da ljudje včasih dobivajo bolezenske dopuste tudi takrat, kadar niso zares bolni.

Taki pojavi nastajajo tako po krivdi zavarovancev kakor zdravnikov.

Nekateri zavarovalci pozabljajo, da grejo sredstva za socialno zavarovanje iz osebnih dohodkov vseh zaposlenih delavcev in nameščencev in da je torej vsako po nepotrebnem vzeto zdravilo in sleherna neupravičena uporaba dragega zdravila na prejšnja proti življenjski ravni vseh nas. Seveda so tudi nevestni posamezniki, ki to zelo dobro vedo, vendar se trudijo, da bi imeli od skupnih sredstev več, kot jim gre po realnih potrebah.

Posamezni zdravniki omogočajo take oblike zapravljanja bodisi zato, ker nevestno, malomarno opravljajo svojo dolžnost, bodisi zato, ker hočejo ustreči željam svojih prijateljev ter ravnavajo ta-

ko po kakšni intervenciji ali ker so tudi sami materialno zainteresirani za to.

Takšni pojavi dvakrat neugodno vplivajo na življenjsko raven delovnih ljudi. Prvič s tem, ker se razsipavajo sredstva, ki izvirajo iz osebnih dohodkov, in drugič s tem, ker se obremenjujejo že tako pomanjkljive zmogljivosti toplot, sanatorijev in drugih zdravilišč, tako da v njih ne morejo dobiti prostora tisti, ki so take oblike zdravstvene pomoči zares nujno potrebni. Nazadnje, temu bi bilo treba dodati še tretji faktor, ki je prav tako sestavni del standarda; to je razpoložanje ljudi. Spričo takih pojavov in ob spoznanju, da ne morejo uveljaviti pravic do zaščite, ki jim je res nujno potrebna, ljudje izgubljajo živce in razpoložanje. To jim po nepotrebnem greni življenje, zmanjšuje njihovo družbeno dejavnost in neugodno vpliva na njihovo produktivnost. Zaradi vsega tega sindikati ne morejo biti ravnodušni do takih in podobnih pojavov. Nasprotno, odpravljati jih morajo z vsemi sredstvi, jih ugotovljati, opozarjati nanje in si prizadevati, da jih ne bo več.

MATERIALNA ZAINTERESIRANOST BO ZMANJSALA IZDATKE IN IZBOLJSALA ZAŠČITO

Kadar govorimo o vsem tem, bi rad poudaril zlasti nekaj, in sicer odnos do zavarovancev, odnos do ljudi. Iz prakse so znani primeri maltretiranja ljudi, ki čakajo na pokojnino ali zdravniško pomoč. So primeri birokratskega, nehumanega odnosa do ljudi, opravljanja zadev »po zvezah«, protekcionizma in celo korupcije.

Seveda vseh teh problemov ne moremo odstraniti izključno s politično akcijo družbenih sil. Njihov nastanek je treba že vnaprej preprečiti tudi z ustrezno organizacijo služb, ki skrbi za zavarovance. Tudi glede tega je lahko odločilnega pomena pravilna uporaba principov materialne zainteresiranosti, in sicer tako zdravnikov in drugih delavcev na tem področju kakor tudi zavarovancev.

V tem kompleksu problemov je ena temeljnih točk nagrajevanje zdravnikov. Mislim, da fiksne plače zdravnikov spodbujajo k razvoju uradniškega odnosa do dela. Zdravnikov zaslužek naj bi bil odvisen od števila ljudi, ki želijo, da jih zdravi, in ki prihajajo k njemu po pomoč. Da se razumemo: zaslužek bi ne bil odvisen samo od števila pregledov, ker bi mogli biti pregledi zaradi tega včasih površni, opravljeni v naglici. Najbolj zanesljivo merilo naj bi bilo število bolnikov, ki se izrečejo za to, da jim določen

zdravnik zdravstveno pomaga. To bi bil realni pokazatelj za strokovnost določenega zdravnika, oziroma ugleda, ki ga uživa, in pokazatelj njegovega odnosa do bolnikov. Samo po sebi razumljivo je, da zahteva uresničenje tega načela možnost svobodne izbire zdravnika, tako splošnega kakor tudi specialista v bolnišnicah in drugih zdraviliščih.

Res je tudi nevarnost, da bi nekateri zdravniki z dajanjem daljših bolezenskih dopustov in z drugimi sredstvi privabljali paciente ter si na ta način skušali zvišati prejemke. Vendar to lahko preprečimo z ustreznimi sredstvi, zlasti še, če tudi bolnike materialno stimuliramo, da bodo iskali pomoči, kadar je bodo res potrebni.

Stimulacija zdravnikov je ena oblika tega problema. Druga je stimulacija zavarovancev. V kolikšnem obsegu naj kolektiv prevzame stroške za bolezni svojih članov v breme čistega dohodka podjetja, da bo to bolj odločilno delovalo na odpravljanje nepravilnih bolezenskih dopustov? Če najdemo pravo mero za to — in če sistem notranje delitve dohodka v kolektivu omogoča, da vsak posameznik čuti, da nepotrebnimi izdatki zmanjšujejo njegov zaslužek — potem kolektiv ne bo trpel nevestnih delavcev, ki bi skušali mešetariti na tuj račun.

Zavarovance bi lahko zainteresirali z deležem pri nadomestilu za stroške zdravljenja. Skrbno je treba proučiti, v katerih vrstah zaščite je participacija mogoča in v kakšnem obsegu, da s tem ne bi ogrozili življenjske ravni delavcev. Ne smemo dovoliti, da bi bili posamezni ukrepi v nasprotju z osnovnim ciljem, ki ga želimo doseči, t. j. s ciljem, da se realni standard delavcev izboljša.

PODPORA NOVIH UGODNEJSIM REŠITVAM

Seveda je še mnogo velikih problemov, od katerih pravilne rešitve je odvisno izboljšanje socialnega zavarovanja in zdravstvene zaščite. Omenil sem le nekatere posebno važne, med temi pa posebej opozarjam na nagrajevanje zdravnikov.

Velikega pomena je stalno spremljati in proučevati težave v praksi in ukrepe, s katerimi bi jih odpravili. Že zdaj so primeri, ko v nekaterih krajih iščejo in so tudi našli bolj stimulativne oblike nagrajevanja zdravnikov ter druge rešitve, ki prispevajo k večjemu varčevanju z družbenimi sredstvi in k boljšemu zdravstvenemu zavarovanju ljudi. Treba je budno spremljati take zametke novih, ugodnih rešitev, jih podpirati in si prizadevati, da bodo poglne globlje korenine in se pomnožile.

Z zadnje seje »Stalne konference za varnost pri delu«

PRVA SEJA »STALNE KONFERENCE ZA VARNOST PRI DELU«

Dom varnosti pri delu?

Kot smo že pred časom poročali, je bila pri odboru za socialno politiko in delovna razmerja pri Republiškem svetu sindikatov Slovenije ustanovljena »Stalna konferenca za varnost pri delu«. Sestavljajo jo zastopniki Republiškega sveta sindikatov Slovenije, Republiškega zavoda za socialno zavarovanje, Sekretariata za delo, oziroma Republiškega inšpektorata dela, Društva varnostnih inženirjev in tehnikov, Zavoda za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu, Sekretariata za notranje zadeve — oddelka za promet — in Centralnega higienskega zavoda. V torek, 16. februarja, je imela »Stalna konferenca« sejo, na kateri je sprejela delovni program.

»Stalna konferenca« bo proučevala, spremljala in tudi vsklajevala delo na področju varnosti pri delu, ne da bi pri tem bilo ovirano prizadevanje posameznih organov in ustanov, ki se ukvarjajo s problemi varnosti pri delu. Naloga stalne konference bo najti

najboljše metode dela v borbi proti nesrečam. V ta namen bo obravnavala:

- o nesrečah pri delu in gibanju bolezni;
- problematiki nesreč izven dela;
- nesrečah mladih delavcev;
- skupnih propagandnih sredstvih;
- zavarovanju proti nesrečam;
- proizvodnji in prodaji predmetov za zaščito dela;
- uvedbi predmeta varnosti pri delu v strokovnih šolah;
- »Stalna konferenca« bo organizirala tudi »Teden varnosti«, ki bo v jeseni v vsej republiki.
- Zavzela se bo za to, da v Ljubljani zgradijo posebno zgradbo, v kateri naj bodo organi in ustanove, ki se pokličejo ukvarjajo z varnostjo pri delu. V njej naj bo tudi prostor za seminarje (skrajša za načrtno vzgojo kadrov) in stalno razstavo varnostnih predmetov. Na sestanku so določili tri-

člansko komisijo, ki bo do prihodnje seje proučila podrobnosti v zvezi z zgraditvijo Doma varnosti pri delu v Ljubljani. Sredstva za graditev naj bi predvsem prispevale gospodarske organizacije, ki so najbolj zainteresirane na tem, da vse ustanove za varnost pri delu dobe stredo in potrebne laboratorije.

Na sestanku so govorili tudi o novih predpisih, ki zadevajo varnost pri delu, dosedanjem delu ustanov, ki se ukvarjajo z varnostjo pri delu, prihodnjic pa bodo nadaljevali razpravo o tem, kaj storiti, da se bo izboljšalo sedanje stanje v proizvodnji zaščitnih sredstev. Inženir Svajgar je poročal o današnjem načinu evidentiranja nesreč. Kot je znano, je to evidenco vodila zdravstvena služba, od lanskega leta pa Socialno zavarovanje. Prehod iz enega sistema na drugega nitakor ni bil koristen, kajti sedaj ni moč primerjati novjših podatkov z onimi iz prejšnjih let. D. D.

NADOMESTILO OSEBNEGA DOHODKA ZA ČAS PORODNIŠKEGA DOPUSTA

L. I. Mengeš: Delavka, zaposlena v gospodarski organizaciji, ki pavšalno izpolnjuje svoje obveznosti do družbe, je nastopila porodniški dopust. Za čas tega dopusta pa prejema nadomestilo osebnega dohodka, ki je za nekaj tisoč dinarjev mesečno nižje, kot je znašal njen osebni dohodek pred odhodom na porodniški dopust. Vprašujemo, kdo je dolžan kriti nastalo razliko? — *Odgovor:* Nič. V 23. členu zakona o zdravstvenem zavarovanju delavcev je dano Zveznemu izvršnemu svetu pooblastilo, da lahko določi za posamezne kategorije zavarovancev s posebnimi predpisi tudi pavšalne osnove za nadomestilo osebnega dohodka. To pooblastilo je skupaj z nekaterimi določbami zakona o prispevku iz dohodka gospodarskih organizacij in zakona o proračunskem prispevku iz osebnega dohodka delavcev uporabljeno z odredbo o

PO KATEREM ČLENU?

pavšalnih osnovah prispevkov iz osebnega dohodka delavcev gospodarskih organizacij s pavšalnim obračunom. V tej odredbi so določene mesečne pavšalne osnove po stopnjah kvalifikacije, po katerih »pavšalisti« plačujejo svoje prispevke. Hkrati pa so s tem določene tudi pavšalne osnove, po katerih se obračunava delavcem v takih gospodarskih organizacijah nadomestilo osebnega dohodka za vse primere po zakonu o zdravstvenem zavarovanju. Potem kakor se tudi delavki za čas porodniškega dopusta obračuna nadomestilo osebnega dohodka po pavšalni osnovi in ne morda po njenem povprečnem osebnem dohodku zadnjih treh mesecev. Ugodnosti, ki jih omogoča sistem pavšaliziranja družbenih obveznosti napram skupnosti, lahko seveda povzročijo tudi kakšne neprijetnosti. In taka nastopi neogibno v primeru, če je osebni dohodek

BOLEZEN MED ODPOVEDNIM ROKOM

Lesonit: Delavec je med odpovednim rokom zbolel in je bil v bolniškem stanju še 15 dni po izteku odpovednega roka. Ali preneha teči odpovedni rok, če delavec zbolel ali se podaljša za toliko časa, kolikor je trajala delavčeva bolezen? — *Odgovor:* Čeprav delavec med odpovednim rokom zbolel, teče odpovedni rok brez prekinitve dalje in z njegovim iztekom preneha delovno razmerje ne glede na to, ali je delavec, ki mu je bilo odpovedano, še bolan ali ne. V vašem primeru je delavcu iztekel odpovedni rok 15. XII. 1959 in s tem dnem je tudi prenehalo delovno razmerje. S tem pa mu ni prenehala pravica do zdravstvenega varstva. Po 36. čl. zakona o zdravstvenem zavarovanju ima zavarovavec pravico do nadomestila osebnega dohodka tudi za primer, da je zbolel pred potekom odpovednega roka in mu je delovno razmerje prehalo, ko je bil v bolniškem stanju, in ohrani to pravico ves čas, dokler je časovno nezmožen za delo.

PRAVICA DO NAKUPA PO NIŽJIH REŽIJSKIH CENAH

J. M., Ljubljana: V vašem kolektivu se ponovno pojavlja trditve, da ima v trgovini zaposleno osebo pravico do nakupa za lastne potrebe po »režijski ceni«. Radi bi vedeli, ali je trditev pravilna. — *Odgovor:* Trditev nima nobene pravne osnove. Nič. V trgovini zaposlen nima pravice do nakupa po nižjih režijskih cenah. Če bi se taka pravica priznala, bi se s tem uvedel osebni dohodek v obliki »deputata«, kar bi pomenilo naslednje. Osebni dohodki bi se morali znižati za razliko v ceni, ki bi nastala med nakupom po režijski in nakupom po prodajni ceni. To razliko bi bilo seveda treba končno še obremeniti za proračunski prispevek in prispevek za socialno zavarovanje.

V LITOSTROJU: NAŠ POGOVOR KADROVSKI SEKTOR

Tovariš Boris Bratina, socialni delavec, je vse dopoldne »intervjuval«. Tako pravijo socialni delavci razgovorom z ljudmi, ki jih tarejo kakršne koli težave ali pa se na ta ali oni način razlikujejo od ostalih — z obnašanjem, slabšim uspehom pri delu, prepogostimi bolovanjem ali prepogostimi ne-

Tovariš Boris Bratina

srečami itd. Takšnih razgovorov, s katerimi naj bi socialni delavec ugotovil, kako naj pomaga prizadetim in podjetju in tako posredno vpliva na to, da bi se v podjetju bolje počutili, ima socialni delavec v Litostroju veliko. V tej tovarni se namreč šteje zaposlenih močno približuje številki 3000, razen tega pa je tovarna »mlada« in brez tradicije.

»Pa tudi jaz sem še mlad socialni delavec in mlad litostrojec, čeprav sem bil že pred pe-

timi leti v Litostroju sanitarni tehnik in referent za HTZ,« mi je dejal tovariš Bratina. »Že pri obravnavanju nesreč sem ugotovil, da mi za delo z ljudmi primanjkuje znanja. Zato sem se vpisal na šolo za socialne delavce, kjer sem si pridobil precej splošnega znanja. Izpopolnjeval sem se še na raznih tečajih in seminarjih, izkušnje pa si pridobivam šele pri praktičnem delu.«

»Kaže, da se največ ukvarjate s posamezniki?« sem pripomnil.

»To je le eno torišče dejavnosti socialnega delavca. Delam po programu socialne službe, ki je v okviru kadrovskega sektorja. Sodelujem pri uvajanju novih delavcev, z oddelkom za higiensko-tehnično zaščito, z obratno ambulanto, z oddelkom za stanovanjske zadeve, pri ugotavljanju vzrokov fluktuacije, ugotavljam, kako se počutijo invalidi in na svojem delovnem mestu itd.«

»Socialna služba v Litostroju je, kot rečeno, oddelk kadrovskega sektorja. V tem je še razen pravne posvetovalnice tudi oddelk za delovna razmerja, nagrajevanje, izobraževalni center, oddelk za HTZ in za stanovanjska vprašanja ter oddih. Sektor ima vodjo in potrebno administracijo. Mislim, da bo letos ta sektor dal to, kar kolektiv pričakuje od njega.«

Ko je stekla beseda o kadrovskega sektorju, se nam je pridružil tudi dr. Branko Alujevič, ki vodi pravno posvetovalnico. Dejal je:

»Kadrovski sektor smo ustanovili že 1957. leta in ga vse bolj širili. Vse bolj spoznavamo, da za proizvodnjo ni manj pomemben od drugih. Zdad postopoma uvajamo kadrovsko-socialni sektor. Tudi nam manjka sposobnih ljudi; še bi jih potrebovali. Bistveno pa je, da se ta sektor pri nas že uveljavlja in mislim, da moramo letos samo še poglobiti svojo dejavnost in potem bomo lahko zelo pomagali podjetju in sodelovali pri odpravljanju tistih pojavov, ki danes tarejo Litostrojo...«

»Ali mislite na fluktuacijo delavcev in številne nesreče pri delu?« sem ga prekinil.

»Tudi. Lani je šlo iz podjetja 522 delavcev. Tudi nesreč je precej. Prav ta dva pojavi pa moramo raziskati.«

V Litostroju so namreč doslej posevali veliko več pozornosti strojem in tehničnim sektorjem kot pa ljudem. Medsebojni odnosi med ljudmi niso bili najboljše. Zaposleni niso vedeli na koga bi se ob raznih zadevah obrnili. Če so opozarjali na razne napake, so velikokrat dobili odgovor: »Če ti ni prav, pa pojdi drugam.« Pred kratkim so anketirali delavce, da bi ugotovili vzroke, zaradi

katerih se včasih ne počutijo v tovarni tako, kot bi se sicer lahko. Že zdaj lahko zapisemo — o tej anketi pa bomo v Delavski enotnosti še pisali — da so ljudje tako rekoč s prstom pokazali na enega glavnih vzrokov — pomanjkanje stanovanj in slabe medsebojne odnose.

Tovariš Bratina in dr. Alujevič sta mi še na kratko opisala bližnje naloge kadrovskega sektorja v Litostroju.

»Najprej smo morali izdelati poslovnik tega sektorja. Zdad so pa na vrsti še številne »tehnične naloge«. Izpolnjevanje novih kartonov osebne evidence, kontrola delovne dobe zaposlenih (marsikdo nima vpisanih v delovno knjižico vseh zaposlitev), mislimo tudi na stalno evidenco o razvoju zaslužkov vsakega posameznika, kar nam bo vse skupaj dalo osnovo za dober vpogled nad zaposlenimi. Škoda je, da obratna ambulanta ni vključena v kadrovski sektor. Vendar sodelujemo tudi z njo. Sklenili bomo z njo tudi posebno pogodbo o preventivni zdravstveni službi. Rezultat tega naj bi se pokazal v prihodnosti v manjšem številu bolnih...«

To kaže, da se v Litostroju že uveljavlja kadrovski sektor. Če bo pa vendarle še razširjal svoje dejavnosti, bo gotovo prerasel v enega izmed boljših kadrovsko-socialnih sektorjev. D. D.

IZ PODJETIJ IN OBČIN

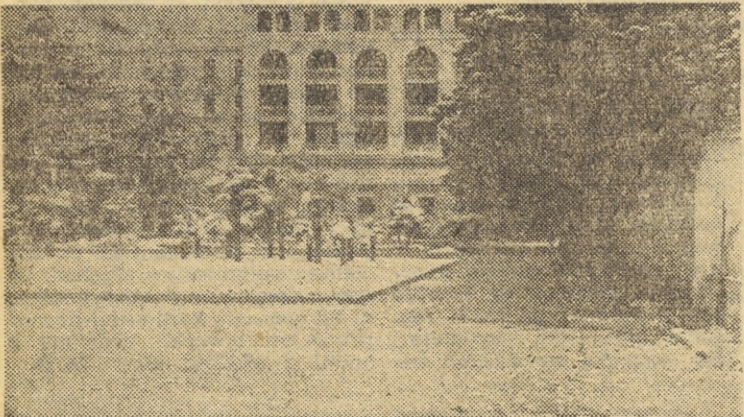
ŠE VEČJA GOSPODARSKA AKTIVNOST NA KOPRSKEM

Pretekli teden je sprejel Okrajni ljudski odbor v Kopru družbeni plan in proračun za leto 1960. Obrazložitev predloga družbenega plana je podal predsednik OLO Koper ing. Peter Aljančič, ki je uvodoma dejal, da je po obširnih predpravih in razpravah prevladovala orientacija, po kateri so dani vsi pogoji, ki omogočajo takšno sestavo družbenega plana za to leto, da bo moč izvršiti osnovne proporce perspektivnega petletnega plana v štirih letih. K takšni orientaciji so v mnogem pripomogle izkušnje delovnih kolektivov v minulem letu, ker so videli, da je višina osebnega dohodka tesno povezana z delovnim učinkom. Ko je podpredsednik Aljančič govoril o osnovnih značilnostih okrajnega družbenega plana za to leto, je poudaril, da bo celokupni obseg proizvodnje in blagovnega prometa presežek vsoto 85 milijard dinarjev in bo za okoli 80 odstotkov večji kot v letu 1956. S tem bodo tudi osnovne postavke perspektivnega načrta presežene za dva odstotka, narodni dohodek pa se bo povečal

v primerjavi z letom 1956 za več kot 108 odstotkov. Udeležba družbenega sektorja bo znašala letos že 90 odstotkov celokupne gospodarske aktivnosti, kar je v skladu z osnovnimi smernicami republiškega družbenega plana.

Prve prijave za gradnjo avtomobilske ceste

Na OK LMS v Kopru so že prejeli prve prijave koprskih mladine, ki se bo letos udeležila graditve avtomobilske ceste »Bratstvo-enotnost«. Prva brigada kmečke in delavske mladine (ter 30 mladincev za slovensko brigado TVD Partizan) bo odšla na novo traso že 28. marca. Skupno se bo udeležilo iz koprskega okraja v tem letu gradnje avtomobilske ceste nad 500 mladincev in mladink, pretežno novincev, kajti okrajni štab bo upošteval predvsem prijave take mladine, ki še ni imela priložnosti, da bi šla skozi to življenjsko šolo. Zaradi skrbne izbire brigadirjev pričakuje OK LMS v Kopru, da bo s to mladino dobil hkrati tudi vodilni kader v mladinskih aktivnih.

Zimski motiv iz Portoroža

POLOVICO MANJ NESREČ

Na zadnjem zasedanju delavskega sveta tovarne vijakov Plamen v Kropi, (ki so se ga udeležili tudi krajevni zdravnik dr. Kuhar, predsednik OZSZ podružnice Radovljica tovariš Pavlin in upravnik tovariš Svetozar Pezdič), so se pogovorili o problemih zdravstvenega zavarovanja in HTZ službe v podjetju. Ugotovili so, da so se nesreče pri delu v zadnjih petih letih zmanjšale več kot za polovico. Leta 1955 so imeli 88 nezgod pri delu, lani pa le 41 in še te so bile lažje. Dr. Kuhar je med drugim dejal, da člani kolektiva Plamen raz-

meroma poredko iščejo zdravniško pomoč in da za zdaj ni opaziti namišljenih bolnikov. Delavskemu svetu je obljubil, da bo pregledal in proučil delovna mesta v podjetju in tako sodeloval pri nameščanju in premeščanju delavcev. Zastopnika OZSZ sta članom delavskega sveta na kratko opisala prizadevanje in delo Zavoda za vsestransko izboljšanje socialnega zavarovanja delovnih ljudi.

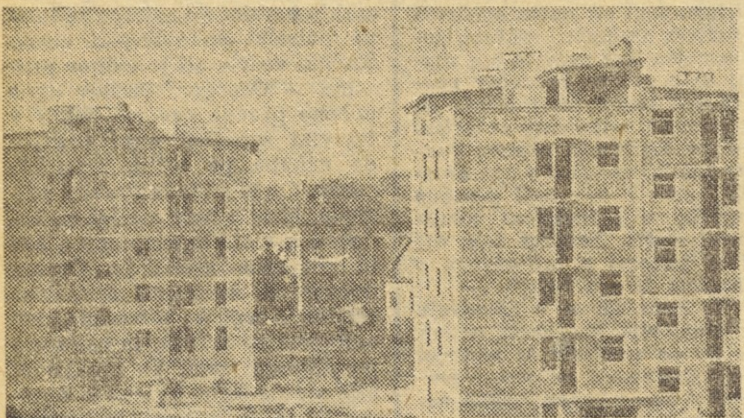
Delavski svet je še razpravljal o letni inventuri, o pravilniku za nagradjevanje po enoti proizvoda, o reorganizaciji skladiščne službe, nadurnem delu, proizvodnji in drugem. Kljub uspehom v januarju — operativni načrt so pressegli za nad 7% — je delavski svet v živahni razpravi grajal delo na nekaterih delovnih mestih in naročil tehničnemu vodstvu, naj prouči in odstrani katere pomanjkljivosti, ki so v januarju negativno vplivale na proizvodnjo. C. R.

V Podnartu in Kropi za svoj zdravstveni dom

V radovljiški občini so bili v preteklih dneh zbori zavarovancev, ki jih je sklicala SZDL. Člani skupščine so zavarovancem opisali delo in probleme zavoda in zdravstvenih domov, razlagali so Zakon o zavarovanju kmetijskih proizvajalcev in odgovarjali zavarovancem na posamezna aktualna vprašanja.

V Kamni gorici, Lancovem, Kropi in Podnartu so bili zbori zavarovancev v sredo, 10. t. m. Zelo dobra udeležba in živahna razprava je bila v Kropi in Podnartu, medtem ko se je v Kamni gorici udeležilo sestanka samo 10 ljudi. V Podnartu in Kropi so zavarovanci želeli, da bi dobili svoj zdravstveni dom in stalnega zdravnika.

Med obširno razpravo so zavarovanci v Podnartu kritizirali nekatere birokratske postopke in neupravičeno protekcijo v zdravstveni službi. C. R.

Hkrati z razvojem industrije in graditvijo industrijskih podjetij grade v Črnomlju tudi nova stanovanja

Pa presodite sami, če niso to iznajdljive glavice! Ze prvi dan po pouku, po zimskih počitnicah, so se morali lotiti zapletene domače naloge. Najlaže jo bodo rešili s skupnimi močmi, kajti prav tu se posebno drži, da več glav več ve. Toda preden so začeli reševati prvo nalogo, so morali rešiti še eno: kam bodo odšli: mama bi bila huda, če bi kdorkoli od njih pripeljal tako veliko družino domov. Ali je še kje drugje v njihovem kraju kakšen primeren prostor za tak sestanek? Ne, v Šentjerneju ga ni! Ni bilo drugega: odločili so se za gostilno. Če imajo starejši pravico do tistega, kar se tam lahko dobi, zakaj ne bi enkrat oni uporabili njene prostore v zares koristen namen. Prizor je ujel naš fotoreporter v neki šentjernejski gostilni. (Foto: Milan Sparovec)

PIRAN DOBI VIŠJO POMORSKO ŠOLO

Minuli torek je Okrajni svet za šolstvo pri OLO Koper dokončno sprejel sklep o ustanovitvi Višje pomorske šole v Piranu. Pravzaprav gre za gradnjo pomorskega šolskega centra, ob Višji pomorski šoli bo namreč poslovala tudi Srednja pomorska šola, ki je že 11 let v skrajno neprimernih prostorih. Če upoštevamo, kolikšnega pomena je tudi ta šola za našo trgovinsko mornarico, lahko rečemo, da je potreba po tej gradnji dvakrat utemeljena.

Ustanovitev Višje pomorske

šole je v prvi vrsti narekovala potreba po visokokvalificiranih pomorščakih, ki jih vsa jugoslovanska pomorska podjetja hudo pogrešajo. Stanje pa bi se v dolednem času še poslabšalo, saj je po perspektivnem planu predvideno povečanje trgovinske mornarice od sedanjih 625 tisoč BRT na 2 milijona BRT. Splošna plovba Piran ima na primer že danes 110 tisoč BRT ladjevja, v bližnji prihodnosti pa bo tonažo podvojila. Medtem ko ima to pomorsko podjetje sedaj le 13 strojnikov I. razreda in 20 kapitanov dolge

plovbe, se že kaže potreba po 54 visokokvalificiranih strojnikih in po prav tolikšnem številu kapitanov dolge plovbe. Sedanji sistem za pridobivanje teh vodilnih nazivov ima namreč precej pomanjkljivosti, ker ovira napredovanje kadrov ter povzroča fluktuacijo. Z ustanovitvijo Višje pomorske šole bodo omejili tudi ta pojav, saj imajo sedaj vsi zainteresirani pomorščaki z ustreznim strokovno izobrazbo možnost, da si pridobijo visoko kvalifikacijo v dveh letih, kolikor bo trajalo šolanje na tem zavodu.

Predračun za gradnjo pomorskega šolskega centra v Piranu znaša 190 milijonov dinarjev. Vsekakor visok znesek, zato je sklad za kadre pri OLO Koper zaprosil za posojilo v višini 150 milijonov dinarjev, razliko pa bodo krili iz razpoložljivih sredstev sklada za kadre in soudeležbo republiških sredstev, ne kaže pa podcenjevati tudi prispevkov neposredno zainteresiranih podjetij, v prvi vrsti Splošne plovbe v Piranu. Pripravljalni odbor je že zaprosil komisijo pri Višji pomorski šoli na Reki, naj sestavi predmetnik in učni načrt. V prvih dveh semestrih bo VPS poslovala kot dopisna šola, redni pouk pa se bo začel v šolskem letu 1961/62. B. Borovič

Portorož bo še bolj privlačen

V splošnem regionalnem načrtu za ureditev obalnega pasu Slovenskega Primorja je cona Portorož-Piran še posebno skrbno obdelana v projektih prof. Eda Mihelevca, glavnega urbanista tega področja. Sicer lahko pristojevalo že današnji Portorož med naša najlepša in tudi najbolj priljubljena letovišča pri nas. To dokazuje tudi velik porast nočitev v minuli sezoni. Za letošnjo sezono se že domala vsi hoteli sklenili, pogodbe s številnimi inozemskimi turističnimi uradi, nemajhno pa tudi prizadevanje naših turističnih delavcev, da bi uvedli ceoletno sezono. V ta namen že

urejajo v hotelu Palace pokrita kopaljšča oziroma kabine. Ker je bil Portorož že pred in po prvi svetovni vojni znan po svojih termalnih toplicah, te zamisli ne bo težko uresničiti.

Sicer pa bo jutrišnji Portorož — tak kot nam ga predstavljajo naši urbanisti, imel že letos oziroma prihodnje leto številne obzorne nove turistične objekte, za katere so delno že izdelani načrti.

V Portorožu pravkar zaključujejo gradnjo novega letnega kina, med največje objekte, ki jih bodo začeli graditi prihodnje leto, pa brez dvoma sodi kino-gledališče na prostem. To bo v pravem pomenu besede amfiteater s 3000 sedeži in bo v glavnem služil folklornim festivalom. Se prej pa bodo začeli obnovljati lokal »Kekec«, ki bo prenovljen imel 80 sedežev na prostem ob morju. S tem bodo odprli pogled na morje tudi iz središča Portoroža, kar sedaj onemogočajo nekatere stavbe. Ugotavljajo tudi, da so našim turističnim središčem potrebni specializirani gostinski in trgovski lokali. Piranska občina si zelo prizadeva, da bi v Portorožu to zamisel čimprej uresničila. Že letos bodo uredili pekarno in slaščičarno, postopoma pa bodo tudi vse druge trgovine specializirale prodajo. Tuji namreč neradi zahajajo v trgovine »z mešanim blagom«, kar je tukajšnjemu gospodarstvu nedvomno v precejšnji škodo. Bb

Seminar o zaključnih računih

Da bi se sindikalni odborniki in člani organov delavskega upravljanja kar najbolje pripravili na razpravo o zaključnih računih ter v zvezi s tem na občne zbere sindikalnih podružnic v konjski občini, bo občinski sindikalni svet pripravil poldnevni seminar za vodilne člane teh organov. Predavatelj delavske univerze iz Celja bodo obrazložili udeležencem, na kakšen način in v kakšni obliki pristopiti v podjetjih k razpravam in pojasnjevanju delavcem. Razen predstavnikov sindikalnih odborov in organov upravljanja bodo na seminar vabili še vodilne uslužbenke iz podjetij.

Pisma uredništvu

Črnomelj. Kavarnica v središču mesta. Pozno popoldne. Nekaj gostov se naslanja na strešno mizo in lenobno srka domačo črnino. Bolj zmrzneni se stiskajo ob peči. Kadar zakrpijejo dveri in butne med mize val hladnega zraka, več parov oči radovedno pogleda novodošlega.

Sedel sem v kotu in vlekem na usesa vsakdanje pomenke o mrazu. Kadar so se odprla vrata sem z ostalimi malomarno zamrmral odzdrav. To je v teh krajih v navadi. Zdi se kot bi se vsi morali poznati med seboj, a se pravzaprav ne.

»Kdaj pa gre avtobus proti Vinici?«
Vprašanje mladega fanta je veljalo meni. Odgovora nisem vedel. Vedeli so ga drugi.

»Potem imam še pol ure časa.«
Utrujeno je potisnil lesen kovček pod mizo in prisedel. Le kratak hip je potreboval, da se je razgledal po očitno že znanemu prostoru.

»Dve leti, kaj, ni mačji kašelj!«

Da bi vsaj vedel, na kaj meri; tako sem ga pa lahko le malce začudeno pogledal. Razumel me

je. Z nogo je sunil v kovček pod mizo.

»Tale vam vse pove.«

Lahko bi uganil, da je fant odslužil vojaški rok!

»Se dodobra se nisem privadil sukni, pa je čas okoli. No, čez kakšno uro bom spet doma.«

Beseda je sama silila z jezika.

»Veste kje je Obrenovac? Pri Beogradu. Tam sem bil. Desetar.

Se preden sem vprašal je Lojze Dražumerič hitel z razlago:

»To bi jaz vas vprašal! Doma imamo kmetijo, a je bratov dovolj, ki že prevračajo odore. Preden sem odšel v vojsko, sem bil na Ravnah, med fužinarji. Delal sem v valjarni. Počakajte, pokazem vam...«

Ponovno je hitel odpirati svoj kovček. To pot je privlekel na

Prijetno srečanje

Dobil sem knjigo. Pokažem vam jo!«

Povlekel je kovček izpod mize, ga vajeno odprl in prav z vrha vzel v časniki zavito knjigo.

»Tale morate prebrati!«

Na prvem listu je pisalo z natisnjenimi črkami:

»...desetarju Alojzu Dražumeriču za požrtvovalno in vestno...«

Prebiral sem počasi. Ko sem obrnil še nekaj listov, sem mu knjigo vrnil. Skrbno jo je položil v kovček.

»A kam zdaj?«

dan »Ravenskega fužinarja«. Pokazal mi ga je kot največjo dragocenost.

»Vidite, to so Ravnne. Zelezarna. Tam gotovo še niste bili; na Koroškem je to, daleč od Bele krajine.«

Ko sem mu povedal, da sem na Ravnah že bil, sem mu moral povedati še mnogo več. Pripovedal sem mu o novih stolpnih na Čečovju, o novi cesti in o tovarni. Tu in tam me je prekinil:

»Bo tako, bo, bral sem že o tem v našem listu. Tudi pisali

NOV OBRAT TRBOVELJSKEGA RUDNIKA

Po petih letih

Ko sem pred poldrugim letom prvič obiskal rudarje na gradbišču novega obrata Dol, so mi hoteli zatrjevati, da bodo leta 1960 postavili piko na i. Razložili so mi, da je odpiranje novega obrata, še posebno takšnega kot je Dol, izredno naporno delo. In nič čudnega, če so stari, izkušeni rudarji iz sosednjih obratov trboveljsko-hrastniškega rudnika, menili, ko so videli gradbišče, da bo novi obrat Dol remek delo rudarjenja v zadnjih desetletjih.

Gradnja novega obrata je postavila pred preizkušnjo celoten kolektiv. Četudi so imeli rudarski strokovnjaki pred seboj izredno natančen gradbeni program in generalni projekt, je vsakodnevna praksa zahtevala nešteto operativnih posegov, treznega razmišljanja in včasih celo izredne prisebnosti kolektiva, da ne bi storili kaj napak, kar ne bi le oteževalo dela, ampak predvsem podaljšalo gradnjo. Rudarji tega gradbišča so vedeli, da pomenita pravočasna otvoritev tega obrata in začetek proizvodnje novo pridobitev za ves kolektiv trboveljsko-hrastniškega rudnika. Zato se je tudi vodstvo rudnika še posebej tesno povežalo z odpiralci Dola.

Dograditev novega obrata in začetek proizvodnje v Dolu zagotavljata izredno kakovosten premog. Analize so namreč pokazale, da vsebuje dolski premog izredno malo škodljivega žvepla, zato velja ta premog za metalurški. Predvidoma bo iz tega obrata prišel prvi vozček premoga v začetku aprila ali maja. Ko bodo vsa dela dokončana, bo daljal obrat dnevno šest sto ton visokokakovostnega premoga.

Tedaj bo uresničena zamisel projektantov in izvajalcev. Za novi obrat Dol je bilo potrebno malodane petletno izredno naporno delo. Mnogi rudarji, ki so ves čas sodelovali pri gradnji, so si pridobili mnogo dragocenih izkušenj, njihove delavne sposobnosti bodo za gotovo služile pri nadaljnjih podobnih delih, če se bo rudnik še kdaj lotil tako obsežnih investicijskih del. -m

Posvetovanje žena

Prejšnji teden je bil v Kopru dvodnevni seminar za žene s posebej, ki sodelujejo v družbenem upravljanju kmetijskih zadrug in v drugih organizacijah na vasi. Seminar je sklicala OZZ za namenom, da bi žene seznanili z vrsto zakonov, ki so izšli v minulem razdobju na področju kmetijstva. b

Sedem ton več na dan

Medobratno tekmovanje v jeniški železarni, ki ga je v počastitev 90-letnice podjetja priredil kolektiv, je v osmih mesecih rodilo uspehe. Viden uspeh je zabeležen v dvigu storilnosti posameznih obratov, izkoriščanju obratovnega časa, dalje v zmanjšanju bolezenskih dopustov do sedem dni kakor tudi v čistiosti in redu po obratih. Zlasti pa je zadovoljivo dejstvo, da je tekmovanje dobro vplivalo tudi na preprečevanje nezgod pri delu.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 303,746 tone raznih profilov v 24 urah, to je za celih 7 ton več, kakor je znašala največja proizvodnja v letu 1959. Kaj se pravi izvaljati pri obstoječih kapacitetah proge 7 ton profilov več, pa bi lahko povedali fantje na dnini Pušave, ki so se še posebno izkazali, saj je njihova individualna storilnost na strojno znatno preokarjala povprečno storilnost v valjarni.

Medobratno tekmovanje v jeniški železarni, ki ga je v počastitev 90-letnice podjetja priredil kolektiv, je v osmih mesecih rodilo uspehe. Viden uspeh je zabeležen v dvigu storilnosti posameznih obratov, izkoriščanju obratovnega časa, dalje v zmanjšanju bolezenskih dopustov do sedem dni kakor tudi v čistiosti in redu po obratih. Zlasti pa je zadovoljivo dejstvo, da je tekmovanje dobro vplivalo tudi na preprečevanje nezgod pri delu.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 303,746 tone raznih profilov v 24 urah, to je za celih 7 ton več, kakor je znašala največja proizvodnja v letu 1959. Kaj se pravi izvaljati pri obstoječih kapacitetah proge 7 ton profilov več, pa bi lahko povedali fantje na dnini Pušave, ki so se še posebno izkazali, saj je njihova individualna storilnost na strojno znatno preokarjala povprečno storilnost v valjarni.

Medobratno tekmovanje v jeniški železarni, ki ga je v počastitev 90-letnice podjetja priredil kolektiv, je v osmih mesecih rodilo uspehe. Viden uspeh je zabeležen v dvigu storilnosti posameznih obratov, izkoriščanju obratovnega časa, dalje v zmanjšanju bolezenskih dopustov do sedem dni kakor tudi v čistiosti in redu po obratih. Zlasti pa je zadovoljivo dejstvo, da je tekmovanje dobro vplivalo tudi na preprečevanje nezgod pri delu.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 303,746 tone raznih profilov v 24 urah, to je za celih 7 ton več, kakor je znašala največja proizvodnja v letu 1959. Kaj se pravi izvaljati pri obstoječih kapacitetah proge 7 ton profilov več, pa bi lahko povedali fantje na dnini Pušave, ki so se še posebno izkazali, saj je njihova individualna storilnost na strojno znatno preokarjala povprečno storilnost v valjarni.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 303,746 tone raznih profilov v 24 urah, to je za celih 7 ton več, kakor je znašala največja proizvodnja v letu 1959. Kaj se pravi izvaljati pri obstoječih kapacitetah proge 7 ton profilov več, pa bi lahko povedali fantje na dnini Pušave, ki so se še posebno izkazali, saj je njihova individualna storilnost na strojno znatno preokarjala povprečno storilnost v valjarni.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 303,746 tone raznih profilov v 24 urah, to je za celih 7 ton več, kakor je znašala največja proizvodnja v letu 1959. Kaj se pravi izvaljati pri obstoječih kapacitetah proge 7 ton profilov več, pa bi lahko povedali fantje na dnini Pušave, ki so se še posebno izkazali, saj je njihova individualna storilnost na strojno znatno preokarjala povprečno storilnost v valjarni.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 303,746 tone raznih profilov v 24 urah, to je za celih 7 ton več, kakor je znašala največja proizvodnja v letu 1959. Kaj se pravi izvaljati pri obstoječih kapacitetah proge 7 ton profilov več, pa bi lahko povedali fantje na dnini Pušave, ki so se še posebno izkazali, saj je njihova individualna storilnost na strojno znatno preokarjala povprečno storilnost v valjarni.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 303,746 tone raznih profilov v 24 urah, to je za celih 7 ton več, kakor je znašala največja proizvodnja v letu 1959. Kaj se pravi izvaljati pri obstoječih kapacitetah proge 7 ton profilov več, pa bi lahko povedali fantje na dnini Pušave, ki so se še posebno izkazali, saj je njihova individualna storilnost na strojno znatno preokarjala povprečno storilnost v valjarni.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 303,746 tone raznih profilov v 24 urah, to je za celih 7 ton več, kakor je znašala največja proizvodnja v letu 1959. Kaj se pravi izvaljati pri obstoječih kapacitetah proge 7 ton profilov več, pa bi lahko povedali fantje na dnini Pušave, ki so se še posebno izkazali, saj je njihova individualna storilnost na strojno znatno preokarjala povprečno storilnost v valjarni.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 303,746 tone raznih profilov v 24 urah, to je za celih 7 ton več, kakor je znašala največja proizvodnja v letu 1959. Kaj se pravi izvaljati pri obstoječih kapacitetah proge 7 ton profilov več, pa bi lahko povedali fantje na dnini Pušave, ki so se še posebno izkazali, saj je njihova individualna storilnost na strojno znatno preokarjala povprečno storilnost v valjarni.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 303,746 tone raznih profilov v 24 urah, to je za celih 7 ton več, kakor je znašala največja proizvodnja v letu 1959. Kaj se pravi izvaljati pri obstoječih kapacitetah proge 7 ton profilov več, pa bi lahko povedali fantje na dnini Pušave, ki so se še posebno izkazali, saj je njihova individualna storilnost na strojno znatno preokarjala povprečno storilnost v valjarni.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 303,746 tone raznih profilov v 24 urah, to je za celih 7 ton več, kakor je znašala največja proizvodnja v letu 1959. Kaj se pravi izvaljati pri obstoječih kapacitetah proge 7 ton profilov več, pa bi lahko povedali fantje na dnini Pušave, ki so se še posebno izkazali, saj je njihova individualna storilnost na strojno znatno preokarjala povprečno storilnost v valjarni.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 303,746 tone raznih profilov v 24 urah, to je za celih 7 ton več, kakor je znašala največja proizvodnja v letu 1959. Kaj se pravi izvaljati pri obstoječih kapacitetah proge 7 ton profilov več, pa bi lahko povedali fantje na dnini Pušave, ki so se še posebno izkazali, saj je njihova individualna storilnost na strojno znatno preokarjala povprečno storilnost v valjarni.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 303,746 tone raznih profilov v 24 urah, to je za celih 7 ton več, kakor je znašala največja proizvodnja v letu 1959. Kaj se pravi izvaljati pri obstoječih kapacitetah proge 7 ton profilov več, pa bi lahko povedali fantje na dnini Pušave, ki so se še posebno izkazali, saj je njihova individualna storilnost na strojno znatno preokarjala povprečno storilnost v valjarni.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 303,746 tone raznih profilov v 24 urah, to je za celih 7 ton več, kakor je znašala največja proizvodnja v letu 1959. Kaj se pravi izvaljati pri obstoječih kapacitetah proge 7 ton profilov več, pa bi lahko povedali fantje na dnini Pušave, ki so se še posebno izkazali, saj je njihova individualna storilnost na strojno znatno preokarjala povprečno storilnost v valjarni.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 303,746 tone raznih profilov v 24 urah, to je za celih 7 ton več, kakor je znašala največja proizvodnja v letu 1959. Kaj se pravi izvaljati pri obstoječih kapacitetah proge 7 ton profilov več, pa bi lahko povedali fantje na dnini Pušave, ki so se še posebno izkazali, saj je njihova individualna storilnost na strojno znatno preokarjala povprečno storilnost v valjarni.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 303,746 tone raznih profilov v 24 urah, to je za celih 7 ton več, kakor je znašala največja proizvodnja v letu 1959. Kaj se pravi izvaljati pri obstoječih kapacitetah proge 7 ton profilov več, pa bi lahko povedali fantje na dnini Pušave, ki so se še posebno izkazali, saj je njihova individualna storilnost na strojno znatno preokarjala povprečno storilnost v valjarni.

Omembe vreden je uspeh lake proge v valjarnah na Javorniku. Kljub zastarelosti obrata in valjalniških prog delovni kolektiv dosega iz dneva dan boljše rezultate. V razmeroma kratkem času jim je z vestnim delom in uspešno organizacijo uspelo trikrat zaporedoma doseči rekordno dnevno proizvodnjo valjalnih profilov. Najvišjo proizvodnjo so zabeležili 22. januarja, ko so izvaljali 3

VI. MEDNARODNE SMUČARSKÉ TEKME NOVINARJEV

SESTO LETO ZE TEČE, ODKAR SO SE NA POBUDO FRANCOŠKEGA NOVINARJA GULLESA DE LA ROCQUA V FRANCIJI PRVIC SESLI NOVINARJI RAZNIH NARODNOSTI NA I. SMUČARSKEM TEKMOVANJU POKLICNIH NOVINARJEV. OD TAKRAT PA DO DANES SO SE TA SREČANJA NEPRETRGOMA VRSTILA, VSAKO ZIMO V DRUGI DRŽAVI. TAKO SO ZA FRANCOZI SPREJELI ORGANIZACIJO TEKMOVANJA ŠVICARJI, ZA NJIMI JUGOSLOVANI, NATO ZAHODNI NEMCI, POLJAKI IN LETOS ITALJANI. MERIBEL ST. CROIX, KRANJSKA GORA, BEYRISCHZELL, ZAKOPANY, CORTINA. LETOSNIH TEKMOVANJ V CORTINI SO SE UDELEŽILI PREDSTAVNIKI TRINAJSTIH DRŽAV, IN SICER: FRANCIJE, ITALIJE, ANGLIJE, HOLANDIJE, AMERIKE, ZAHODNE NEMCIJE, SVICE, AVSTRIJE, JUGOSLAVIJE, ČESKOSLOVANSKE, POLJSKE, JAPONSKE IN MADŽARSKE.

NAMEN TEH MEDNARODNIH NOVINARSKIH SMUČARSKIH SREČANJ JE PREDVSEM V TEM, DA SE ZBEREJO NOVINARJI RAZNIH DRŽAV, DA SE SEZNANJO IN V STIRIH DNEH, KOLIKOR TRAJA TEKMOVANJE, POGOVORE O VSEM, KAR NOVINARJE ZANIMA, VMES PA SEVEDA, POMERILJO TUDI SVOJE SPOSOBNOSTI NA SMUČEH.

KAKO JE BILO V CORTINI

»Napiši, kako je bilo v Cortini!« so mi rekli.

No, torej! Bilo je... Prava stvar ne:

Ce dovolite, bi začel s tem, kako smo jugoslovanski novinarji na miroljuben način okupirali Conegliano.

Od Kranjske gore do Cortine je približno 200 km zračne linije, menda celo nekaj manj. Kljub temu pa smo potrebovali do tja celih 24 dni. Ljubljana-Trst-Videm-Conegliano-Ponte nell'Alpe-Piedicore di Cadoro-Cortina. Na vsaki reži postaj, razen na prvi in zadnji, je treba prestopiti in če damo k vsemu še obmejni carinski pregled in debelo zamudo, s katero je simplon pripihal že v Ljubljano, potem najbrž res ni bil vsega kriv »voda puta«, čeprav smo ga vsi člani novinarske smučarske ekipe složno preklinjali, ko smo ob osmih zvečer obtičali v Conegliano, od koder do naslednjega jutra ni bilo nobenega prometnega sredstva, s katerim bi lahko priromali do cilja. In vendar nam je prav ta nevšečnost pripomogla do najbolj prijetnih vtisov s tega potovanja.

Komaj smo zložili kovčke in smuči na peron ter pričeli (janso!) na dolgo razpravljati, kje in kako bi prenočili, ko so že posegli vmes prebivalci Conegliana. Postajni načelnik ali njegov namestnik — čine italijanskih železničarjev kljub vsem simpatijam do njih še ne

razlikujem, je brž, ko je zvedel, da smo Jugoslovani, pozabil na svoje železničarske dolžnosti in se ves posvetil reševanju našega stanovanjskega problema. Telefoniral je v Cortino, če se ne bi našla morda le kakšna možnost, da nas z avtobusom pripeljejo tja. Ko je ta možnost padla v vodo, pa je pomagal poiskati primeren hotel, organiziral prevoz prtljage in se ga končno med pogostim nazdravljanjem v našo čast z našim kapetanom vred pošteno nalezal.

Človek bi mislil, da smo nalezeli na osamljenega simpatizerja, če se ne bi vsa stvar takoj ponovila ob prihodu v hotel in potem spet, ko smo v restavraciji sedli za mizo. Na lepem je prisedel starejši ekonomist, se rokoval in pozdravljal z nami kakor z dragimi gosti, ki bi jih že dolgo pričakoval, naročil buteljko penecnega in že smo bili sredi ognjevite debate o ekonomski politiki dveh sistemov. Najbolje pa jo je odrezala skupina naših novinarjev, ki se je v nekem lokalu pri pokušanju pašta šute zapletla v pogovor z mladimi agronomi. Stvar se je končala tako, da so zjutraj komaj še pritekli pravočasno na kolodvor, še vedno okrašeni s papirnatiimi klobučki in pod vtisom veselega razpoloženja. Brž ko so študentje zvedeli, da so Jugoslovani, so jih namreč povabili na brucovski večer, jih tam predstavili rektorju in profesorskemu zboru

ter sploh z vsem svojim obnašanjem kazali toliko iskrenih simpatij in prisrčnosti, da človek res ne ve, s čim smo si Jugoslovani pridobili v malem mestecu toliko simpatij. Tega nismo doživeli nikjer na poti, ne prej ne kasneje. Razen seveda pri povratku spet v Conegliano, tokrat sicer samo za pičlo urico in brez brucovskega večera.

Tako je ekipa jugoslovanskih novinarjev na miroljuben način osvojila Conegliano, mesto, ki se sredi najhujše zime ponaša z zelenimi drevoredi in s prav takšnim gradom, kakor je ljubljanski, vendar smo sklenili, da ga bomo zaradi prijateljskih odnosov še naprej pustili sosednji Italiji.

Ce bi me vprašali, kaj sodim o Cortini, bi rekel, da nudi to slovitito italijansko športno letovišče gostu prav vse, kar si utegne poželeti, prav tako, pa mu tudi pobere — če svoje denarnice ne zapira dovolj skrbno — vse, kar je prinesel s seboj. Temu pravijo turizem in ta turizem prinese Italiji letno nekaj čez 300 milijonov dolarjev, ki se jih tukaj gostinci — iz ne vem kakšnih razlogov — ne branijo.

Sicer pa je Cortina samo eno izmed 136 letovišč, ki v provinci Belluno, sredi Dolomitov preži na turiste. V dolinici reke Piave in njenega pritoka Valle d'Ampezzo v skupni dolžini slabih 100 km predstavlja vsaka vasica turistično letovišče, kjer razen poštarjev in železničarjev žive menda vsi ljudje izključno od turizma, kajti ozka soteska je brez industrije, brez gozdov, brez polja. Od česa so živeli ljudje poprej, ko še ni bilo turizma — ne vem. Morda od živinoreje. Morda pa sploh niso živeli, ampak le životarili.

Seveda so vsa ta letovišča namenjena predvsem domačim turistom, ki visokih cen v mondeni Cortini ne zmorejo. Hoteli tretje in četrte kategorije, gostilne, gostišča. Motil pa bi se, kdor bi mislil, da v teh majhnih vasicah ne srečujete tudi športnih objektov, žičnic, bazenov, drsališč, igrišč za tenis, proge za bob, motornih čolnov in jadrnic.

Sama Cortina leži v bližini avstrijske meje, skoraj čisto na koncu doline, kjer se le-ta v višini 1224 m nekoliko razširi v okrogel amfiteater. Prav kakor Kranjska gora ali, recimo, Velo polje, le da so nekateri vrhovi, ki jo obdajajo, za nekaj sto metrov višji od naših. V tej dolinici in na najbližjih pobočjih je raztresenih 57 hotelov, da gostišče niti ne štejemo. Cene penzionov od 5000 lir pa navzgor do vrtočlavih višin. Bari in nočni klubi, kjer stane turška kava 350 lir in čaša piva 400 lir. Trgovine, trgovinice in spet trgovine, kjer je vsaka stvar vsaj trikrat dražja kakor nekaj kilometrov prej ali nekaj kilometrov kasneje.

Za smučarje pa pomeni pravi eldorado 19 žičnic, ki se kakor niti pajčevine razpredajo na vse strani, na nižja in višja pobočja, nekatere izmed njih pa ponesejo smučarja ali izletnika pod same vrhove tritisočakov, kakor na primer žičnica Tofana z gornjo postajo Pomedes v višini 2340 m, njej nasproti na drugi strani doline drsi gondola prek strmih prepadnih sten na

Falorio (2122 m), od tu na Tondi (2343 m), najdaljša in najvišja pa je brez dvoma žičnica, ki pelje s Son Force (2113 m) na grebene Monte Cristalla, čigar vrh se vzpenja 3216 m visoko. Vsega skupaj se potem spušča v dolino 24 registriranih oskrbovanih smučarskih prog, med katerimi je lepo število takih, ki imajo ob vstopu označbo: 8 km, 8,5 km, ena celo 9 kilometrov. Vsaka proga je označena z določeno črko ali številko, ki jo smučar na progi še večkrat uzre, postavljeno na vidnem mestu, da ne bi zašel. Sploh je sistem smučarskih prog podoben cestnemu omrežju s »cestarji«, ki proge vzdržujejo, z varnostnimi in opozorilnimi znaki in s kažipoti na križiščih, kjer se proge križajo ali cepijo.

Prav zaradi množice žičnic, smučarskih prog in hotelov človek nima vtisa, da bi bilo turistov precej, ker so pač raztreseni na površini nekaj deset kilometrov. Povsod dobite prostor, nikjer ni treba dolgo čakati.

SMUČARJU TUDI NA PLANINSKIH VRHOVIH NI TREBA TRPITI ŽEJE. ZA TO POSKRBIJO PRIJAZNI PLANINSKI DOMOVI.

Sele ko smo zvečer prisostvovali hokejski tekmi med Cortino in Milanom je nepredelna množica avtomobilov pred olimpijskim umetnim drsališčem prepričljivo govorila, da je turistov dovolj.

Novinarske smučarske tekme imajo svojo zgodovino tudi po športni strani. Spominjam se še tekovanja v Kranjski gori. Imel sem precej visoko startno številko in tako sem jo mahal proti startu, ko so članice že končale tekovanje in so pričeli s tekovanjem člani. Sredi poti sem srečal neko tujo novinarko. Beseda je dala besedo, dobrih deset minut sva kramljalala o konjih (bila je namreč velika ljubiteljica konj). Ker me je čas priganjal, sem se moral posloviti, tedaj je tudi ona vzdihnila: »Saj res, tudi jaz sem se predolgo zadržala!« Nataknila si je rokavice in se previdno spustila do najbližjih vrat. Sele tedaj se mi je posvetilo, da še vedno tekmuje, čeprav so bile njene kolegice že zdavnaj zbrane na cilju. Prav nič je ni motilo, da so mimo nje švigali člani, mirno je nadaljevala svoj »sestop«, se vmes prijazno pogovarjala z gledalci, pokadila nekaj cigaret in prispela na cilj ob navdušenem pozdravljanju — natanko po 1 uri in 45 minutah.

Od tistih dob se je veliko spremenilo. Lahko bi rekli, da

so zlati časi novinarskih tekem minili. Kajti danes srečujemo na startih vedno več rutiniranih tekmovalcev, celo bivši državni reprezentantje se pojavljajo med njimi, a kar je od vsega najbolj presenetljivo — povprečna raven večine udeležencev se je premaknila daleč navzgor. Ljudje v zrelih letih, ki si pred nekaj leti še niso bili povsem na jasnem, kako se sonožno zavije v desno ali levo, danes vjugajo skozi vrata, kot da vse svoje življenje ne bi počeli ničesar drugega.

Odstopil ni nihče, razen simpatičnega Amerikanca, ki je moral »odstopiti« po službeni dolžnosti. Na predvečer tekovanja v smuku, bilo je ravno ob izbruhu alžirske krize, je prejel od svoje redakcije kratko brzojavko s suhoparnim sporočilom:

SEDI NA PRVI VLAK IN ODPOTUJ V ALŽIR — STOP.

Pospravil je kovček in se odpeljal namesto skozi labirint

tisti, ko je pri tekovanju v smuku »doptoval« na cilj zadnji tekmovalc z jugoslovanske startne liste ves obložen s snegom in s precejšnjo zamudo seveda, tako da je bila njegova mlada žena vsa iz sebe, ko ga je zagledala. Planila je k njemu in ga objela z vzklikom iskrenega olajšanja:

»Miri, samo da si mi živ došao!«

Ko sem prvega dne po prihodu v Cortino sedel na vrhu Col Druscie (vrh, dobrih 200 m višji kakor naš Vitranc) in v poznem popoldanskem soncu opazoval vrhove, na katere so polzele živobarvne kabine, od koder so se spuščale v dolino smučarske proge in po njih drobne pikice, sem se spomnil glasov, ki so se oglasili pri nas, ko smo pričeli govoriti o športno turističnem centru na Velem polju. »Vsak, kdor se je vsaj malo spoznal na planine in smučanje, je skušal takrat prispevati svoj delež k argumentom, ki bi govorili proti. Ta je menil, da je lokacija prenizka, drugi, da je preveč odročna, tretji, da bodo vse skupaj že prvo zimo pobrali plazovi, četrto se je ustrašil predora, ki bi ga bilo treba napraviti, če bi hoteli tja gor speljati cesto, kdor pa ni vedel drugega, se je oprjel vetra, nekdo celo povodnji, ki se vanje in se prikažal spet na drugi strani in poslušal sem tiho šelestanje žičnice, ki je vozila iz doline prek neprehodnih škribin vedno nove in nove turiste.

Gledal sem od poznega popoldanskega sonca ožarjeno dolino, po kateri je hitel električni vlak in se poganjal iz predora v predor, ne da bi se ustrašil snežnih zametov ali gora, ki so mu zastavljale pot; zavrtal se je vanje in se prikazal spet na drugi strani in poslušal sem tiho šelestanje žičnice, ki je vozila iz doline prek neprehodnih škribin vedno nove in nove turiste.

Ce človek takole premišljuje, postanejo Cortina in njene naravne lepote veliko manj zanimive. Onale žičnice z gondolami, ki se v enem samem prostu visečem loku vzpenja na Falorio, je kot umerjena, da bi jo potegnil izpred Tičarjevega doma na Vršču na Mojestrovko. Verjetno bi kakšnih 100 m jeklene žice še ostalo. Tiste štiri žičnice, ki delajo zgoraj na pobočju Falorie bi povsem verno pristojale travnatim pobočjem, ki se razprostirajo vrh Mojestrovke. Vse ostale žičnice, gondole in sedežnice sem prepustil Velemu polju in Kredarici, le Komni sem nazadnje na prigovarjanje prijatelja še odrinil nekaj sedežnic in vlečnic.

In tako mi je v pičlih desetih minutah uspelo neopazno demontrirati kompletno omrežje jeklenih vrvi in ga prestaviti na povsem odgovarjajoče terene doma. Prosim le, da tega nikomur ne omenite, lahko bi stvar namreč prišla na uho našim vrlim planincem, športnikom in turističnim strokovnjakom, pa bi v trenutku nastala tako žolčna diskusija o tem, kako je vse zavoženo, kako bi morala stati ta žičnica čisto neke drugje, kako bo lepega dne naredilo »penk« in se bo vse skupaj sesulo in končno — kako sploh vse skupaj ni izvedljivo!

Zato, prosim, prst na usta!

MILAN MAVER

POLETNEGA DNE: PO KOPANJU SE MALO DRSANJA NA UMETNEM DRSALIŠČU

ŽIČNICA NA FALORIO (2122 m). V OZADJU MONTE CRISTALLO.

POGLED NA ZASNEŽENO CORTINO

DOGODKI V SVETU OD TEDNA DO TEDNA

Francoska atomska bomba

V soboto, 13. februarja, ob sedmih zjutraj je v Sahari eksplodirala prva francoska atomska bomba. Potresomeri mnogih dežel so zaznamovali potresne sunke, ki jih je sprožila prva jedrska eksplozija po novembru 1958, ko so se tri atomske sile sporazumele, da bodo začasno opustile poskuse.

Predsednik republike de Gaulle je osebno izdal ukaz o sprožitvi atomskega mehanizma v Regani.

Na splošno prevladuje prepričanje, da ima prva francoska atomska bomba predvsem politični cilj: vključiti Francijo v atomski klub.

Eksplozija prve francoske atomske bombe je naletela po svetu na zelo neugoden odmev in na proteste. Svetovna javnost je obsodila Francijo zaradi prekinitve jedrskega miru in pa zato, ker ni spoštovala resolucije ZN in upravičenih protestov sosednjih afriških ljudstev, ki jim grozi nevarnost atomskih padavin.

Iz protesta je sklenila maroška vlada preklicati diplomatski sporazum s Francijo iz leta 1956. Hkrati je odpoklicala svojega veleposlanika v Parizu.

Vlada Gane je sprejela sklep, da bo v znamenju protesta in kot jamstvo za odškodnino blokiral francosko lastnino v svoji deželi.

Govor Ferhata Abasa

Predsednik začasne alžirske vlade Ferhat Abas je izjavil v sredo po tuniškem radu, da noben vsiljen status ne bi mogel prispevati k sklenitvi miru v Alžiriji, niti zagotoviti bodočnosti tej severnoafriški deželi. To je mogoče doseči le z lojalno uporabo pravice Alžircev do samoodločbe.

V razlagi ciljev boja alžirskega naroda je Ferhat Abas dejal, da alžirska vstaja ne pomeni vojne Arabcev proti Evropejcem niti vojne muslimanov proti kristjanom. Se manj je to vojna alžirskega ljudstva proti francoskemu. Gre za vojno, ki so jo alžirskemu ljudstvu vsilili. Zato je že čas, da dojamemo pravi značaj našega boja, kakor tudi zakonitost tega boja, je dejal Ferhat Abas.

Ko je Ferhat Abas omenil evropske priseljence v Alžiriji, je opozoril na enakosti vseh ljudi Alžirije ne glede na raso ali versko pripadnost ter jih pozval, naj se pridružijo naporom Alžircev za graditve neodvisne, svobodne Alžirije. V neodvisni

LONDON — Ne mine dan, da ne bi v angleško glavo mesto pripotoval zastopnik ene izmed afriških dežel. Na fotografiji vidimo štiri predstavnike iz Kenije ob vstopu v hišo predsednika angleške vlade.

Napredek na konferenci o Keniji

Po dobrih štirih tednih pogajanj je zaznamovala londonska konferenca o Keniji prvi pomembni napredek, ko so predstavniki vseh pogajajočih se strank razen skrajne kolonialistične sprejeli kompromisne predloge britanskega ministra za kolonije.

Po tem predlogu bi v Keniji ustanovili ustavodajni svet z afriško večino, ki pa bi jo izvolili na temelju omejene volilne pravice.

Ceprav so si pogodbene stranke pridržale določene rezerve glede tega načrta, so ministru obljubile, da se bodo zavzemale za uresničenje tega predloga, ki jih bo minister predložil vladi v dokončno odobritev, tako da bodo potem v jeseni razpisali volitve v Keniji.

»DVE SILI ZA USPEH: ENOTNOST IN IZOBRAZBA«

PISMO IZ STOCKHOLMA

Stockholm, februarja

Misel v naslovu je izrekel pionir švedskega izobraževanja Johan Sandler. Čeprav se je ves predal znanosti, se je Sandler že v začetku tega stoletja udeleževal v švedskem delavskem gibanju. »Za razred, ki živi v gospodarski revščini in negotovosti, je en sam izhod, ena sama pot. Dve sili bosta gradili to pot: enotnost in izobraževanje.« To je bila ena izmed Sandlerjevih tez, s katerimi je postavil temelje bodočemu Združenju za delavsko izobraževanje (ABF), zdaj največjo svobodno in prostovoljno organizacijo za izobraževanje odraslih.

ABF so ustanovile leta 1912 Zveza sindikatov Švedske (LO), Socialnodemokratska stranka (SAP) in Zdržna zveza (KF). Zdaj je v ABF včlanjenih sedemnajst organizacij s skupno 3,5 milijona člani, kar je skoraj polovica vsega švedskega prebivalstva. Razen omenjenih organizacij članic ABF je treba omeniti tudi Zvezo socialnodemokratskih žensk, Zvezo socialnodemokratske mladine, Zvezo mladih orlov (delavska organizacija za otroke), Centralno delavsko organizacijo Švedske (sindikalisti), Združenje pljučnih bolnikov, Združenje invalidov, Organizacija abstinentov in Združenje slepih. Številka 3,5 milijona članov sicer lahko v določenem obsegu ustvari napačno predstavo, ker so mnogi člani ABF hkrati člani več organizacij, včlanjenih v ABF.

Splošno in obvezno šolanje so uvedli na Švedskem že leta 1842. Odšel je vsak otrok za šest let v šolsko klop, brž ko dopolni sedem let. Na ta način ima Švedska že več kot sto let dobro organizirano šolo, zato v tej deželi že

dolgo ne poznajo nepismenosti. Po sodobnih švedskih merilih pa so bile prve šole slabe, pouk pa omejen, tako vsebinsko kakor po obsegu. Učili so se čitati, pisati in računati in komaj še kaj več.

Kljub obveznemu šolanju je bilo bogato področje za prostovoljno izobraževanje v delavskem razredu. Najprej so to delo organizirali, kolikor je bilo potrebno za uspešno opravljanje zadev v organizaciji. Delavski razred je moral sam organizirati to dejavnost. Ni mogel več računati s posameznimi progresivnimi ljudmi iz buržoazne sredine. Zato je povsem naravno, da je ABF že od začetka štela kot najvažnejšo nalogo usposabljanje lastnih kadrov za potrebe in cilje delavskega gibanja oziroma za socializem, demokracijo, za poznavanje organizacije, za knjigovodstvo in sestavljanje drugih dokumentov. Razen tega so proučevali tudi druge predmete, potrebne za praktično dejavnost in skupnosti: komunalne probleme in komunalno dejavnost, zgodovino, funkcije družbe, sprejemanje zakonov, gospodarstvo in proračunske politike.

Razen teh »za vsakdanje življenje koristnih predmetov« so težili tudi za tem, da bi napravili »kulturne vrednote« dostopne vsem državljanom v obliki svobodne, prostovoljne ter od stranke in religije neodvisne izobraževalne dejavnosti. Približno tak je program še zdaj, dejanska vsebina pa se je v minulih petdesetih letih občutno spremenila.

Na Švedskem kakor tudi v drugih deželah so imele delavske organizacije velike težave, kadar je šlo za zagotovitev potrebnega denarja za financiranje

teh dejavnosti. ABF je že od vsega začetka gradila svojo notranjo ekonomiko na članarini. Zdad dobiva ta organizacija dotacije od države in komun. Približno polovico proračuna pokrijejo z državnimi in komunalnimi prispevki. V številkah je to takole: od skupne letne vsote, ki znaša 22 milijonov švedskih kron, dajo država in komunae polovico, torej 11 milijonov. Samo drugi milijon pride s članarino. Dohodki od udeležencev tečajev in študijskih krožkov znašajo okoli 9,5 milijona kron. Ta sprememba v financiranju ABF je na svoj način odsev sprememb v odnosih v švedski družbi. Medtem ko se je združenje poprej borilo za existenco, je zdaj priznan del moderne družbe, pomemben činitelj za izobraževanje, in sicer ne le za delavsko gibanje, temveč za švedsko demokracijo nasploh.

Na tisoče Švedov se med letom izobražuje in izpopolnjuje v krožkih in na predavanjih ABF. Po najnovejših podatkih je bilo leta 1958 nad 30.100 krožkov z 290.465 udeleženci in skupno 849.760 urami. Predavanjem je prisostvovalo 58.884 slušateljev v 954 sekcijah s skupno 7710 urami. Za izobraževanje voditeljev študijskih krožkov in inštruktorjev organizirajo dvotedenske tečaje v izmenah s skupno 150 udeleženci. ABF ima tudi lastne knjižnice po vsej deželi. Kaže pa se težnja, da bi se čedalje več knjižnic ABF združilo z mestnimi knjižnicami. Kljub temu deluje zdaj 497 knjižnic ABF, in sicer v glavnem v manjših naseljih, kjer iz raznih razlogov ni bilo mogoče ustanoviti krajevne knjižnice. Knjižni sklad je znašal leta 1958 okoli 458.000 izvodov.

Svere-Arne Stahke, popularni voditelj ABF, je v intervjuju izrazil optimizem za bodočnost gibanja z naslednjimi besedami: »Na položaj gledamo z jasnejšimi perspektivami kakor kdaj koli doslej.« Stahke ima dovolj razloga za optimizem. Število članov organizacije nenehno narašča, izbira predmetov študija se giblje v dobri smeri. Leta 1948 je bilo 45.000 udeležencev, ki so proučevali družbene vede, leta 1958 pa 75.000. Hkrati nazaduje število slušateljev tako imenovanih »za vsakdanje življenje koristnih« predmetov, medtem ko si je predmetna skupina »umetnost in književnost« pridobila večjo popularnost. Torej razvoj, o katerega vrednosti bi seveda lahko razpravljali.

Lansko jesen sta bila dva tečaja, in sicer »Član se srečuje« in »Idejna smer 60«. Oba sta naletela na velik odziv. Stokovna smer naj bi dosegla večjo strokovno dejavnost na široki fronti. Na drugem tečaju, katerega program so izdelali ob sodelovanju s Socialno-demokratsko stranko, naj bi se člani bolj zanimali za idejno vsebino težej delavskega gibanja po novi, boljših družbi, katere osnova bi bilo sodelovanje in medsebojna pomoč.

Pomembno je, da je dobila mednarodna odgovornost v programih obeh tečajev pomembno mesto. Švedsko delavsko gibanje in švedsko delavsko izobraževanje stopata v novo desetletje z večjim zanimanjem za tisto, kar je bilo že splošna osnova gibanja: za ideološke težnje. Te internacionalistične težnje poprej niso bile dovolj močne, zdaj pa nas močni razlogi utrjujejo v prepričanju, da se bodo ti začetki praktičnega internacionalizma v prihodnjem desetletju čedalje bolj razvijali. To naše prepričanje pa nas navdaja z optimizmom! Na ta način bo ABF znatno razširila število predmetov, ki vsebujejo tako idejne kakor tudi praktične elemente, prav to pa je tisto, kar vedno zanima delavski del švedskega ljudstva.

Signard Klosson

KAJ PRAVIJO DRUGI

Mali bodo plačali

Zahodnonemški list »Welt der Arbeit«, centralno glasilo Zveze sindikatov Zahodne Nemčije (DGB), je objavil 12. februarja članek Hermanna Behrmanna, v katerem pisec graja namen vlade, da bi spremenila sistem zdravstvenega zavarovanja v škodo delavcev.

Objavljamo izvlečke iz tega članka. »Dne 17. februarja 1960 bodo v Bundestagu prvič brali vladni osnutek o reformi zdravstvenega zavarovanja. Predlogi zveze vlade, zlasti pa predvideni prispevek zavarovancev k stroškom zdravniških obiskov, zdravljenj in zdravljenja v bolnišnici, so zbudili v podjetjih veliko vznemirjenost. Zveza zahodnonemških sindikatov je pravčasno razložila svoje predloge.

Kljub vsem protestom je zvezna vlada predložila Bundestagu zakonski osnutek o reformi zdravstvenega zavarovanja, ki grozi, da bo postal nevaren eksperiment za narodno zdravje. Zavarovanci in člani njihovih družin, torej štiri petine vsega prebivalstva, se bojijo, da jih bo tak zakon spravil v primeru bolezni in ekonomsko neugoden položaj. Protesti proti zasnovani reformi naraščajo, nemir v podjetjih pa postaja čedalje očitnejši. Številni predlogi, naslovljeni na poslance Bundestaga, nedvoumno izražajo nasprotovanje namenu zvezne vlade. Celo zdravniki so opustili svoje nepristransko politično stališče.

Namen zvezne vlade odobrava samo delodajalci. Ti vidijo, da se tudi na področju socialne politike počasi,

vendar zanesljivo uresničujejo njihove zahteve, da bi se otrsli socialnih obveznosti do delavcev.

DGB, ki se zaveda svoje odgovornosti za ohranitev zdravja delavcev, je že pred nekaj leti seznanila javnost s svojimi predlogi za reformo. Vladni osnutek je prezrl bistvene zahteve delavcev. Zato je DGB večkrat opozarjal, da je treba z reformo zdravstvenega zavarovanja zagotoviti zakonite pogoje za zdravstveno zavarovanje, ki bo obseglo vse. To izhodiščno točko politike skrbi za zdravje so povsem prezrl.

Prav nobene osnove ni, da bi v primeru bolezni omejili pravice delavcev do zakonske zaščite. DGB mora odkloniti zahtevo, da bi del delavcev in nametencev izključili iz skupnosti obveznih zavarovancev samo zato, da bi privatno zdravstveno zavarovanje mogoče sklepali kupčije.

Dodatni prispevek k stroškom obolenih zavarovancev pri zdravnikih, v lekarnah in med zdravljenjem v bolnišnicah je eksperiment, ki resno ogroža zdravje in ki naj bi ga plačali zavarovanci. Ta predlog priča o pomanjkanju odgovornosti do zavarovancev in njihovih družin. Delodajalci ne dajejo dodatnih prispevkov več kot šest sto milijonov nemških mark. Vladni predlog jim na ta način »podarja« več sto milijonov, ki naj bi jih plačali bolniki. Dodatni prispevek k stroškom ne glede na obliko ni združljiv s socialnim zdravstvenim zavarovanjem, zato ga mora DGB odkloniti.

Obkrožila me je večja skupina. Vsak bi mi rad stisnil roko, povedal besedo. Poslušal sem imena: Rismondo, Giovanni, Primo, Nicolo... Stari delavci, stari komunisti.

Kakor sem pričakoval, so me brž zasuli z vprašanji o tem, kar jih je naj-

PODPIS

bolj zanimalo, o delavskem upravljanju pri nas. Živo so se zanimali, še na eno vprašanje nisem odgovoril do konca, že je prišlo drugo.

»Vzemimo, da pridem v tovarno in imam enake pravice kot direktor,« je splošni vrvež prevpil starček. Njegove besede je pospremlil smeh, ljudje so se suvali s komolci. »Glej ga, pa kar takoj direktor!«

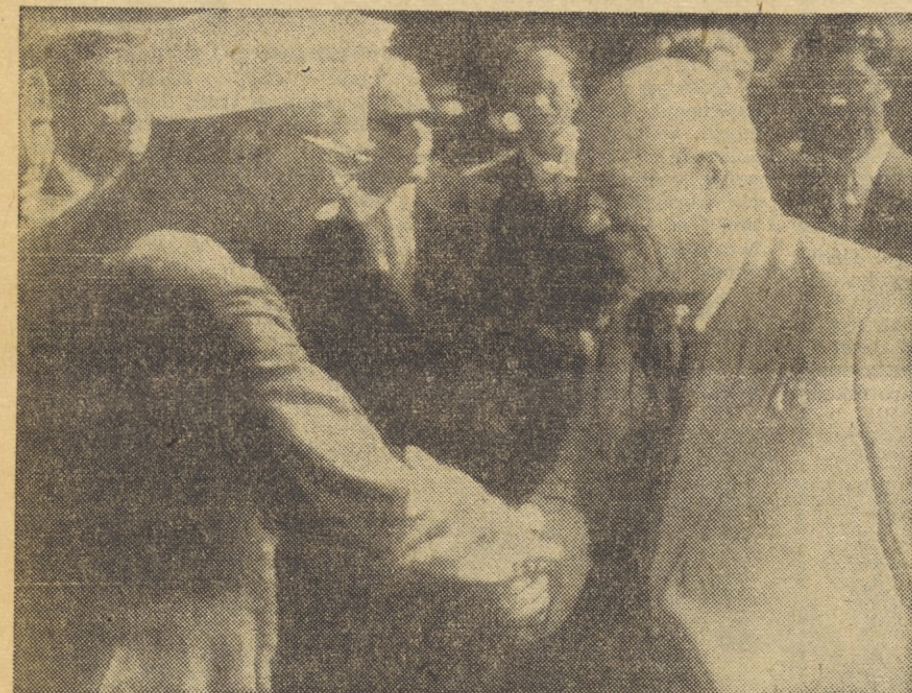
»In rečem: ti, Rismondo, boš imel tako in tako plačo, ti, Giuseppe, toliko,« in je kazal na svoje tovarše. Spet medklici na njegov račun. Pa smo se le resno menili tudi o najmanjših podrobnostih. Prijetno je s takimi

Večer ni obetal nič posebnega. V vrsti vabil na sprejeme, zborovanja in pogovore med velikim športnim tekmovalcem v Torinu ni zbuvalo vabilo športne zveze Italije nobene posebne pozornosti. Sli smo kakor vedno dotlej v želji, da bi bilo čimprej konec.

Dolgo smo se vozili po ulicah na robu mesta. Sofer, ki so nam ga poslali, je povedal, da se peljemo v delavski klub, »circolo«, ki je last komunistov. Zlezli smo iz avtomobila. Nič bleska in sijaja velikih poslopj, kjer prirejajo slavnostne sprejeme. Skromen delavski dom in vrt okoli njega, do zadnjega kotička pol ljudi. Ko smo vstopali in se pozdravljali z gostitelji, je nekdo v naglici sporočil po zvočniku: »Pozdravljamo Jugoslovane, ki ta trenutek prihajajo med nas!«

Močno, dolgotrajno ploskanje. Gnetli smo se skozi gost špalir članov »circola« in zavzeli določena mesta. Radovedno sem gledal gnečo glav naokoli. Večinoma starejši ljudje. Vedejo se svobodno, neprisljano, kramljajo v pričakovanju začetka. To me nenavadno spominja na zborovanje kake naše osnovne organizacije Socialistične zveze.

Prišli so še predstavniki drugih dežel. Slavnost se je začela. Govori, darila, zdravice prijateljstvu, formalni del je bil brž pri kraju, z vrta smo šli v klubsko dvorano.

NEW DELHI — Predsednik sovjetske vlade Hruščev je minule dni uradno obiskal Indijo. Obiskal je tudi Burmo. Na fotografiji: predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščev sega v roko predsedniku dr. Rajendru Prasadu ob sprejemu.

alžirski republikl bo dovolj prostora za vse je dejal. Nova država ne bo poznala rasnih omejitev in verskega sovraštva, spoštovala bo vse vrednote, vse legitimne interese.

Pomembne spremembe v Venezueli

Venezuelski predsednik Betancourt je seznani javnost z novimi ukrepi, ki jih je izvedla vlada za nadaljnjo krepitev notranjega socialnega in gospodarskega sistema ter nacionalne neodvisnosti. Objavil je, da začneja v ljati zakon o zemljiški reformi, da tujim družbam ne bodo več dajali koncesij za izkoriščanje petroleja, da bodo ustanovili nacionalno petrolejsko družbo in da bodo aprila sprejeli štiritletni plan za gospodarski razvoj dežele.

Sklep, da tujim družbam ne bodo več dajali koncesij, je eden izmed pomembnih vladnih korakov, saj je Venezuela eden največjih proizvajalcev petroleja, to njeno bogastvo pa izkoriščajo v glavnem tuje družbe.

KAIRO — V glavnem mestu ZAR so pred dnevi organizirali velik mladinski festival, ki so se ga udeležile številne množične organizacije mladincev in mladink. Na fotografiji: mlaiuinke s puškami v paradi.

PARADA NEUSPEHOV

Onstran Atlantika je te dni zagorel olimpijski ogenj, okrog njega so se zbrali športniki iz vseh delov sveta, slavni in manj slavni, da si v tovariški borbi pomerijo svoje moči in svoje sposobnosti. Prvič po dolgih letih sodelovanja jugoslovanskih smučarjev ni zraven; ostali so doma, ker so slabo pripravljene, da bi lahko častno zastopali jugoslovanske barve.

Tako se glasi sklep Olimpijskega komiteja in Smučarske zveze Jugoslavije.

Nimamo vzroka, da bi dvomili v upravičenost takšnega sklepa, saj je prišel od našega najvišjega smučarskega organa, ki gotovo najboljše ve, kolikšne sadove je obrodilo njegovo prizadevanje za dvig kvalitete, se pravi, kolikšna je pripravljenost naših smučarjev.

Zato se nismo pridružili tistim, ki so oporekali sklepu Smučarske zveze in ki so hoteli na vsak način izsiliti odhod naših smučarjev v Squaw Valley. Zdi pa se nam, da bi zdaj, ko se je prvo razburjenje poleglo, morala omenjeni sklep in še bolj njegova upravičenost utemeljiti, sprožiti v smučarski organizaciji globlje razglabljanje o vzrokih, zakaj so naši smučarji po letih častnega in dostojnega sodelovanja na največjih smučarskih prireditvah (Praček, Mulej) zdržali tako daleč nazval, da ne bi morali slednjim ostati doma? Zdaj je čas, da odpravimo vsaj tiste vzroke, za katere so pogoj dozoreli, da ne bo treba Smučarski zvezi Jugoslavije ob prihodnji olimpijadi spet s težkim srcem ugovarjati, da so naši smučarji nepripravljene.

Morda bi bilo prav, če bi zaradi pomiritev javnosti in neutemeljenih namigovanj, spregovoril predstavnik Smučarske zveze in podrobno pojasnil javnosti, kaj vse je v zadnjih letih Smučarska zveza storila za dvig kvalitete in kaj za množičnost, kakšen je njen perspektivni načrt in kaj je po njenem mnenju glavni razlog, da v tej športni panogi nazadujemo.

Povprečen državljan, ki nima vpogleda v podrobno problematiko Smučarske zveze, namreč ne more razumeti, kako da naši mladinci-skakalci na mednarodnih nastopih že vrsto let nepretrgoma osvajajo prva mesta.

Torej se ne moremo pritoževati, da nimamo talentov. Resničnih, dobrih talentov! Toda čim ti mladinci dorastejo in postanejo člani, ko pridejo v fazo, ko bi morali pričeti s sistematičnim treningom, se pravi, ko drugod skušajo izkušeni trenerji iz talentov izoblikovati športnike velikega formata — takrat večerajšnji zmagovalci na vsem lepem svojim inozemskim tekmečem niso več kos; zastajajo in se končno izgube med onimi, ki nimajo več upanja, da bi lahko svojo domovino častno zastopali.

Tu nekaj ne bo v redu. Podobno nam je med alpskimi smučarji ugasnil talent, kakršnega v vsej naši smučarski zgodovini še ni bilo; ugasnil je, ne da bi mogel zablesteti na smučarskem nebu z vsem tistim sijajem, za kakršnega je v sebi nosil pogoje. In prav letos je prišel ugašati drugi in ugasnilo nam je že nešteto majhnih zvezdic, ki verjetno ne bi ni-

koli blestele, bi pa nam prijetno sijale.

Prepričani smo, da se tega zaveda tudi Smučarska zveza Jugoslavije in da je kot najvišji smučarski forum o vsem tem že gotovo temeljito razmišljala. Pa vendar se ji v celo desetletje dolgem obdobju upadanja ravni jugoslovanske smučarije ni posrečilo poiskati izhoda iz te zagate!

To dejstvo samo na sebi je veliko bolj zaskrbljujoče kakor razburjenje ob odpuščenju naše udeležbe na zimski olimpiadi. Nihče ne dvomi v prizadevanje Saveza, da bi smučarskemu športu kar najbolj pomagal; žal pa nas samo prizadevanje, pa najsi bo še tako iskreno in dobronamerno, ne more zadovoljiti, če ne obrodi vsaj minimalnih sadov. To bi končno morali videti tudi tovariši iz Smučarske zveze Jugoslavije, saj zaradi očitnih neuspehov ne upada samo raven jugoslovanske smučarije, ampak tudi njihov lastni ugled in zaupanje članov v sposobnost svojega vodstva.

Jugoslovanska smučarija ima še vedno svoje naravno zaledje, tako v kvaliteti kakor v masovnosti, predvsem v Sloveniji, saj je smučanje naš nacionalni šport števil. Prav zato smo glede njega toliko bolj občutljivi, kar vse bi moralo biti razlog več, da bi Smučarska zveza Jugoslavije sama odstopila odgovornost za razvoj tega športa tistim, ki so za njegov nadaljnji razvoj najbolj zainteresirani in končno na svoji lastni koži najbolj občutijo nesposobnost sedanjega upravljanja. S tem pa bi tudi odstranili pogoje, ki po potrebnem zastrupljajo ozračje in iz katerih se čisto porajajo veliko bolj škodljive in nezdružive posledice, kakor je samo športni neuspeh.

Nezazumljivo pa nam postaja tudi, kako je mogel naš republiški smučarski forum, ki je neposredno povezan z delom na terenu in potemtakem seznanjen z vsemi slabostmi in pomanjkljivostmi desetletne dejavnosti, vsa leta sodelovati, ne da bi energično posegel vmes in pogumno postavil zahteve po premestitvi sedeža smučarske organizacije v Slovenijo?!

TINČEK MULEJ, EDEN IZMED REDKIH JUGOSLOVANOV, KI SI JE UTRL POT MED SVETOVNO SMUČARSKO ELITO

pa je slednja od same žalosti predala še preostalo tekmo Beogradu kar brez boja. Pa še naj kdo reče, da v našem hokeju ni živo...

Aha, že spet razvada. Tokrat jo je treba pripisati nekaterim našim najboljšim smučarskim skakalcem, ki od tekme do tekme manj zanesljivo doskakujejo. In tako je že kar običaj, da najmanj trije od petorice reprezentantov vsaj pri enem skoku — padejo. Spočetka je bilo vse to kar zanimivo, glede na bližajoče se tekme na veliki planiški skakalnici, pa je že tudi nevarno.

Oho, zakaj le v tujino? Tako so se vprašali udeleženci letošnjega državnega prvenstva v Kr. njski gori, Zakaj bi hodili

DRZAVNO PRVENSTVO V SLALOMU JE LETOS PONOVRNO OSVOJIL VEČKRATNI DRZAVNI PRVAK LUDVIK DORNİK, ELEKTROMONTER TOVARNE ISKRA V KRANJU. NAS VRHUNSKI SMUČARSKI ŠPORT POTEMTAKEM LE NI TAKO ODMAKNJEN OD DELOVNEGA CLOVEKA, KAKOR SE ZDI NEKATERIMI

Sportni rebus

Vsem nam je jasno, da se koristna uporaba okolice, prosti čas, izkoriščen za počitek v prirodi, urejeni parki in igrišča, aktivno sodelovanje v kateri koli športni panogi — da se vse to odraža tudi v delovni sposobnosti, v delavčevem razpoloženju in njegovem delovnem učinku. V industrijsko razvitih deželah stopa v korak z intenzivnim ritmom dobro organiziranega delovnega procesa tudi prizadevanje za prijetno in osvežujoče razvedrilo in oddih.

Tudi pri nas vse hitreje nastajajo stanovanjska naselja okoli velikih industrijskih središč, obenem ko iščejo odgovarjajočo obliko rekreacije, kulturnega in prijetnega razvedrila za prebivalce teh novih naselij.

Kako? To je vprašanje, katerega srečujemo vse pogosteje, saj smo se doslej v glavnem ukvarjali s tolmačenjem »zakaj«, zakaj so razvedrilo, rekreacija in aktivni počitek potrebni in koristni.

V naslednjih vrsticah nekaj konkretnih nalog, ki so si jih zastavili odbori za delavske športne igre za leto 1960 in ki bi lahko v marsičem pomagali našim športnim delavcem. V prvi vrsti nameravamo v novem letu prirediti čimveč netekmovalnih oblik telesne vzgoje. Sicer bodo tudi v prihodnje podpirali razne igre, prvenstva in turnirje neregistriranih sindikalnih tekmovalcev, vendar hočejo k vsemu temu dodati še taborjenja, izlete, potovanja, pešačenje, organizirati kolesarstvo, življenje v naravi, ribolov, lov, orientacijske pohode itd. Podprli bodo številne skupine amaterjev-geologov, botanikov, zoologov, spelologov, skratka, poiskali nove oblike »povratka v naravo«. Takšen program lahko delovni kolektiv uspešno poveže z njegovim zaledjem. Delovni kolektiv tovarne cementa v solinskem industrijskem bazenu prireja nedeljske izlete s športnim programom v vasi, v katerih stanujejo njihovi delavci. Tako je njihova športna dejavnost decentralizirana in prenesena iz enega samega centra — njihovega delovnega mesta — v vsa bližnja in daljnja okolica ter je na ta način velikega propagandnega pomena za

tekmoval na tuje, v wengensko megljo in kitzbühelski snežni metel, če pa imamo take tekmovalne pogoje tudi doma. In pri vsem je pri nas tudi prijetnejše: ni treba potnega lista in tudi prvo mesto zanesljivo ostane — Jugoslovanom.

Aha, pa še nogometna. V vsej državi je brezarje prijala vadbeno vna. Sezona prvenstvenih tekem se namreč bliža in je zato že treba preizkušati znanje. Vsakdo pa je ubral posebno pot. Eni dajejo poudarek vadbi skupne igre, drugi razvijajo odlike posameznikov. In Odred, boste gotovo vprašali. No, ta pa se privaja najvažnejšemu: za trening izgublja tekme, da potem v prvenstvu ne bo presečen in razburjanja...

»KAKO?« IN »KDO?«

O ŠPORTNI REKREACIJI VSE PREVEČ GOVORIMO, ZAKAJ JE POTREBNA PREMALO PA O TEM, KAKŠNA NAJ BO, DA BO ZARES KORISTNA

Načini zabave in razvedrila so različni. Vemo, da niso samo športni, kljub temu pa jim mora biti osnova življenje v naravi, umik iz organiziranega mestnega življenja, iz vsakodnevnega delovnega ritma, daljše ali krajše slovo od asfaltiranega pločnika in vsakodnevnih skrbi ter dolžnosti.

Popolno organizirana rekreacija v delovnem kolektivu naj bi zajela tudi vaje na delovnem mestu. Ta oblika aktivnega oddiha se postopoma uvaja predvsem v tistih delavnicah in tovarnah, kjer serijska proizvodnja zahteva pogostne, vedno iste kretnje, ki s svojo enoličnostjo še posebej utrujajo delavca. Utrujajo živce, oziroma centralni živčni sistem, manj pa mišičevje v običajnem smislu besede. Ob najbolj primernem času se delo prekine za pet do deset minut, delavci in delavke pa izvajajo tiste telesne vaje, ki so jim najbolj potrebne in ki najhitreje zbršijo posledice prejšnjega enoličnega gibanja. Izkuš-

nje so pokazale, da po taki kratki vadbi teče delovni proces še mnogo uspešneje, z manjšim naprom in z večjim delovnim učinkom. Tudi to je del dovršene rekreacije, samo da v sedanjem pomanjkanju strokovnjakov za telesno vzgojo in šport nastaja najbolj pereče vprašanje: kdo? Kdo naj strokovno vodi vse to?

Najlaže je pojasniti »zakaj« sta nam telesna vzgoja in športno razvedrilo potrebna. Z nekaj truda in volje je mogoče poiskati, »kako« se dosegajo koristni učinki športne rekreacije, najteže pa je odgovoriti na vprašanje, kdo bo to strokovno sistematično in uspešno izvedel v delovnem kolektivu.

O tem vprašanju pa bi morali razmisliti tudi sami kolektivi in pravočasno poskrbeti, da mesto referenta za šport in rekreacijo postane sistematično delovno mesto in da to mesto zasedejo ljudje s potrebnimi strokovnimi kvalifikacijami.

V BORBI ZA TOČKE

Uspešno moštvo

Člani kolektivov gradbenih podjetij že vrsto let tekmujejo med seboj v raznih športnih panogah. Med temi kolektivi zadnja leta pridno sodeluje tudi sindikalna podružnica SGP Pionir Novo mesto. Pred leti o kake športni dejavnosti ni bilo slišati, danes pa že lahko povemo, da je dejavnost kegljačev tega kolektiva tolikšna, da zastopajo barve Dolenjske na republiškem tekmovanju. Tako se je njihov trud do neke mere že poplačal, mislimo namreč na trud, ki je bil potreben, da so v razmeroma kratkem času vzgojili kader dobrih in discipliniranih kegljačev.

Kako ste uspeli doseči takšno kvaliteto?

— Ko smo sami doma zgradili svoje lastno igrišče, se je zanimanje za to vrsto športa pri nas precej dvignilo. Ni bilo dneva, da se ne bi »metalo«. In to je privabljal vedno več ljudi, tako da je danes dosežena ne le kvaliteta, ampak tudi množičnost. Eden poglavitnih pogojev za uspeh pa je brez dvoma discipliniranost članov, brez katere si ne moremo zamisliti tega, kar smo že dosegli.

Če vse skupaj povežemo — lastno igrišče, požrtvovalnost, vztrajnost in disciplina — uspeh.

Kakšen cilj ste si zastavili? — Naša skrita želja je bila, da bi se plasirali na republiško prvenstvo. Ta želja se nam je zdaj uresničila. Seveda pa so zdaj pred nami nove želje, da bi se na tem tekmovanju čimbolj plasirali. Poleg tega se tudi zavedamo, da moramo še bolj razgibati športno dejavnost med našimi delavci, s tem si bomo zagotovili tudi sveži dotok

sil, saj bomo potrebovali še vrsto mladih igralcev, če hočemo redno nastopati na kvalitetnih republiških tekmovaljih. Sicer pa, kot rečeno, ne posvečamo pozornosti samo našim najboljšim, ampak tudi ostalim, ki se udeležujejo bolj športno rekreativnega stališča.

Z željo, da bi nas še večkrat prijetno presenetili s svojimi uspehi, smo se poslovili od mnogobojnih kegljačev, članov sindikalne podružnice SGP Pionir.

S. D.

Kandidati za naslov

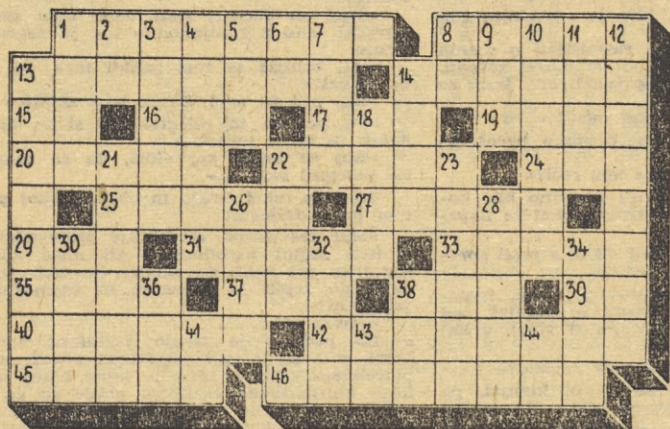
Na vseh petih sindikalnih frontah boj za skupinsko zmago, v prvi pa še za naslov sindikalnega šahovskega prvaka Ljubljane noče niti najmanj ponehati. V glavni skupini je pa peti rundi še vedno kar trije moštve v sedlu, kar tri ekipe še vedno segajo po prvem mestu. Komu bo uspelo? To bodo pokazala nadaljnja kola, se pravi, da bo finiš kar se da razburljiv in napet, da bodo vsi trije favoriti — Elektroprojekt,

Drž. sekretariat za notranje zadeve (ki ga je prejšnje kolo malo zamajalo) in PTT poskušali iz vsakega dvoboja iztisniti čimveč, zlasti pa še iz medsebojnih srečanj, ki so še vsa na programu.

Po petem kolu I. lige je razvrstitev takale: Elektroprojekt 20,5 (1), PTT 20, DSNZ 19,5 (1), DOZ 16,5, Železničar 14,5 (1), Inštitut »Jožef Stefan«, »Karel Jeraj« in Litostroj 12,5 (1), RTV 10,5 in Narodna banka 6 (1).

NOVOMESKI GRADBINCI — TOKRAT KOT KEGLJASKA VRSTA »KK PIONIR«

KRIZANKA STEV. 7.

Vodoravno: 1. pripraven človek, 8. severnoameriška žival, vrsta medveda, 13. podzemeljski del rastline, 14. budistično svetišče, 15. predlog, 16. priprava za popraviljanje ladij, 17. kosi kopne zemlje, ki se zajedajo globoko v morje, 19. delovni zanos, 20. palača turških sultanov, 22. vlečenje, 24. moško ime, 25. borišče, 27. bakterija takšne vrste, ki nujno potrebuje zrak za svoj obstoj, 29. perje pri repi ali korenju, 31. postavljam v vrsto, 33. velike posode jajčaste oblike, 35. šarenica v očesu, 37. kradljivec, 38. osebni zaimek, 39. arabski žrebec, 40. določati vrednost, 42. odvzeti komu občutek lastnine, 45. razprave, 46. sosednja država.

Navpično: 1. čistilno sredstvo, 2. sosednja soglasnika, 3. policaj, 4. nasprotno od dvojen, 5. tropsko drevo z zelo trdim lesom, 6. enaka soglasnika, 7. angleški plemiški naslov, 8. staroegipčan-

ska božanstvo, 9. turški nekdanji vojaški poveljniki, 10. revna hiša, 11. velika kača, 12. večkrat prinesli, 13. osariji, skupinske grobnice, 14. točke, 18. tujka za nogometno moštvo, 21. vrsta sukna, 22. posoda za cvetlice, 23. pripadnik naše narodne manjšine, 26. tudi ne, 28. zavitki, 30. starogrški bog uničujočih vojna, 32. vrsta vulkanskega otoka, 34. prečni drog v kozolcu, 36. odsev ognja, 38. osebni zaimek, 41. osebni zaimek, 43. različna soglasnika, 44. sosednji samoglasnik in soglasnik.

REŠITEV KRIZANKA IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

Vodoravno: 1. klobuk, 6. oknice, 11. le, 12. Krakatau, 16. iva, 18. hropem, 19. ona, 20. nart, 22. plot, 23. krak, 24. Ira, 25. ot, 26. mrk, 27. boji, 29. umem, 31. kanu, 34. era, 35. trakar, 37. noj, 38. ta, 39. alizarin, 41. te, 42. Aleman, 43. Asirec.

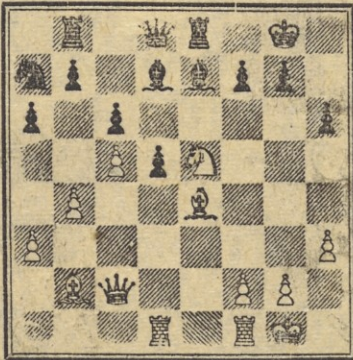
Kombinirajmo

Spet zelo lahka naloga. Kar oglejte si pozicijo! V kakšni žalostni podrtiji je črni! Skrajno pasivno stoji, zato pa beli z vso artilerijo strelja v pravo smer. In res! Ena, dva - in črni mora razobesiti belo zastavo, ker ga je v nekaj nadaljnjih potezah konec.

Beli: Kg1, Dc2, Td1, Tf1, Lb2, Le4, Se5, Pa3, b4, c5, f2, g2, h3 (13)

Črni: Kg8, Dd8, Tb8, Te8, Ld7, Le7, Sa7, Pa6, b7, c6, d5, f7, g7, h6 (14)

Beli na potezi dobi

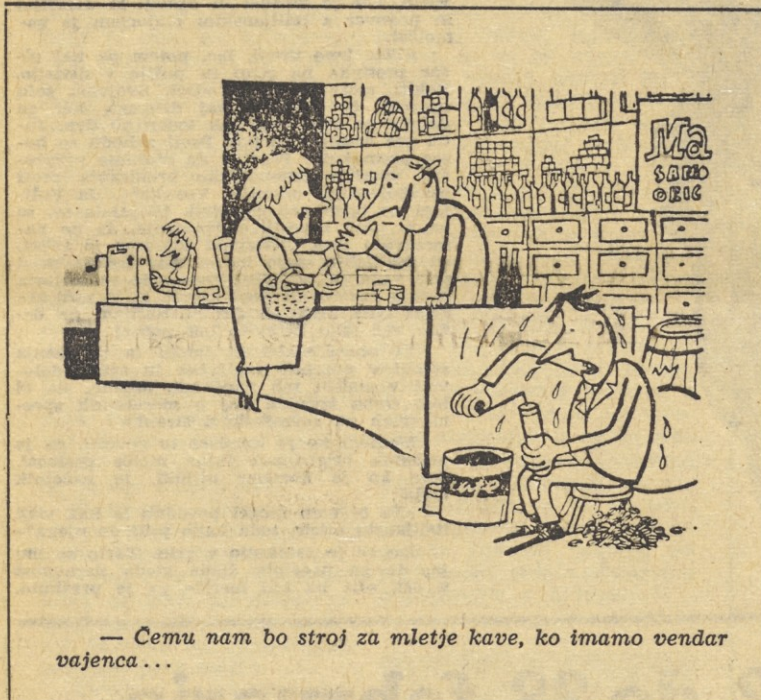
Rešitev: 1. Lh7+, Kf8 2. S:f7 dama se vda, ker sledi po umiku potezah.

KUPON 51

Naša nagradna uganka

Danes objavljamo drugo sliko iz serije naših nagradnih ugank »Slovenski književniki in njihova dela«. V štirih zaporednih številkah bomo objavili naslovne strani štirih poznanih slovenskih književnih del in portrete književnikov, ki so ta dela napisali. Ko pa smo pripravljali uganke, smo v naglici vse skupaj nekoliko pomešali med seboj, pa se nam je zgodilo, da smo združili knjigo enega pisatelja oziroma pesnika s portretom drugega. Vaša naloga je, da to zmedo uredite in vsaki knjigi določite pravega avtorja. Seveda bo treba počakati, da izidejo vse štiri uganke in ko boste imeli vse pred seboj, rešitev ne bo težka. Paziti morate samo na pravi vrstni red ugank. Na današnjo uganko nam boste odgovorili takole: Druga uganka (objavljena v DE dne...): Priimek in ime književnika na fotografiji... Napisal pa je knjigo: ...

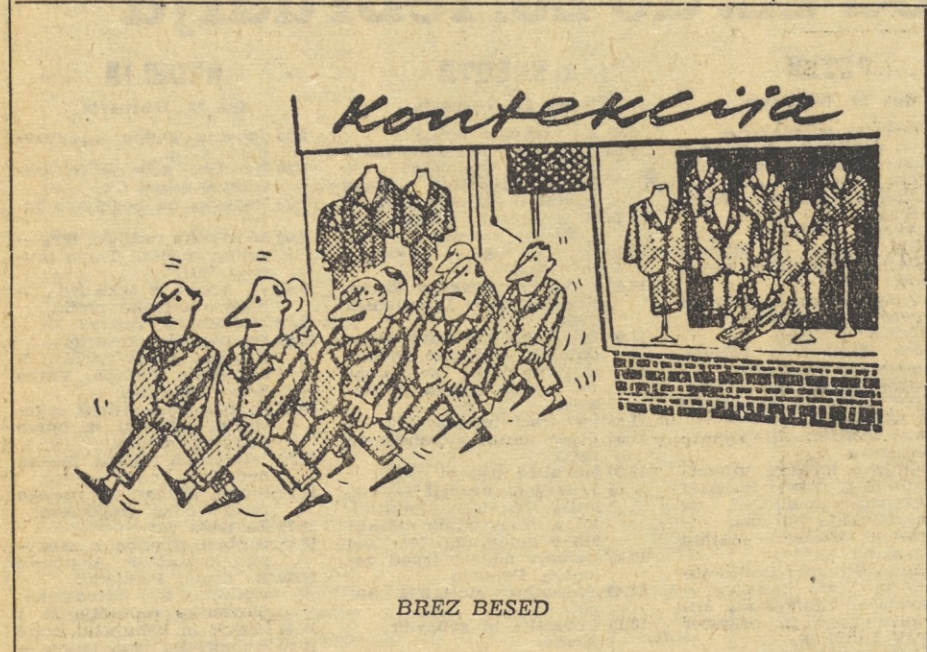
Pravilne odgovore vseh štirih ugank nam pošljite skupaj na naslov: Delavska enotnost, Ljubljana, Kopitarjeva 2/IV. Rešitve pošljite najkasneje do 9. marca 1960. Na pismeni ovitek napišite: »Za nagradno slikovno uganko«, rešitvam pa priložite vse štiri kupone.

— Čemu nam bo stroj za mletje kave, ko imamo vendar vajenca...

— Ne, igel žal nimamo. Lahko pa vam postrežemo z lokomotivo.

BREZ BESED

Naglušnost

... 169. način za pošteno sodelovanje pa je sledeč...

SAMOPOSTREZBA

DNE 19. FEBRUARJA 1944 JE BILO ZASEDANJE SNOS V ČRNOMLJU

TA DAN JE IZBRAN ZA OBČINSKI PRAZNIK

Ob občinskem prazniku Črnomlja čestitamo

VSEM OBČANOM KRAJA ČRNOMELJ Z ISKRENIMI ŽELJAMI, DA BI POD VODSTVOM V REVOLUCIONARNI BORBI PREKALJENE ZVEZE KOMUNISTOV DOSEGALI ČIMVEČJE USPEHE V GRADITVI NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI SINDIKALNI SVET
OBČINSKI ODBOR SZDL
IN OBČINSKI KOMITE ZKJ
»BELT«, BELOKRANJSKA ŽELEZOLIVARNA IN STROJNA TOVARNA
LESNA INDUSTRIJA »ZORA«
SPLOŠNO TRGOVSKO PODJETJE TOVARNA PLETENIN »BELOKRANJKA«
TRGOVSKO PODJETJE »TOBAK«
TRGOVSKO PODJETJE »POTROŠNIK«